

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6
a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

SĂLIȘTE.

Dumineca viitoare, în 18/30 Iulie și în zilele ce urmează, ochii tuturor Românilor vor fi îndreptați la *Săliște*, frumosul și românescul orașel dela poalele Carpaților, cari mărginesc Ardealul spre meazăzi.

În zilele acestea adevărat se va ține la Săliște adunarea anuală a frunțașei noastre *însoțiri*, care are de scop întemeierea unui *teatru național* la Români din Ardeal și Ungaria și peste tot înaintarea și spriginirea literaturii și artei teatrale românești.

Adunările bisericesti, școlare și culturale au pentru noi Români o însemnătate deosebită. Subjugați în privința politică, neiertându-ni-se să ținem adunări politice naționale, adunările culturale sânt acele, unde în timpul de față poate să se arete și să ese la iveală caracterul și firea noastră românească.

Frunțașii nostri adunați la un loc pe una sau mai multe zile să cunoscă mai bine unul cu altul, își împărtășesc cu graiu viu păsurile, durerile, bucuriile și dorințele, își fac planuri pentru continuarea luptei naționale în viitor și capătă nou curaj, însuflețire și îndemn la luptă.

Unire, curaj și însuflețire — eată ce răspândește adunările noastre în sinul poporului, pe lângă cunoștințele folosite care și-le câștigă fiecare, care ia parte la astfel de adunări și urmărește cu luare aminte mersul lor.

Când sântem mai mulți la o adunare culturală, ne dăm seamă de înain-

tarea noastră, chibzuim mijloacele, cari ne duc mai sigur la scop și simțim cu toții, că sântem și numărăm și noi ceva!

Eată pe scurt însemnătatea adunărilor noastre. Și dacă cele mai mici adunări din câte un ținut sânt de însemnătate, cu atât mai mare preț au acele, la cari se întrunesc Români din toate părțile, chiar și din cele mai depărtate locuri.

Astfel este și adunarea însoțirii de teatru, care se ține Dumineca viitoare la Săliște.

A fost foarte bun și norocos gândul conducătorilor însoțirii, când au hotărât să ție adunarea la Săliște, căci cu toții știm ce e Săliștea și cine sânt Săliștenii, sub care nume înțelegem toată *mărginenimea*, adevărat frumosele sate românești, cari încunjură Săliștea și al căror centru este ea.

Cu toții știm, că în Săliște și jur sunt cele mai frumoase și inteligente femei dela țară, cu port neîntrecut în frumusețe și eleganță; că bărbații sânt unii dintre cei mai deștepți, harnici și întreprinzători. Cu toții știm, că Săliștenii au frumoase întocmiri culturale, au rîvnă de înaintare și că în piepturile lor, fie bărbați, fie femei, bate cea mai nobilă și înflăcărată inimă românească!

A fost, zicem de nou, norocos gândul, ca însoțirea de teatru să-și ție adunarea în mijlocul acestui popor vrednic, care cu drag o primește și frumoase sărbări aranjează din acest prilej.

Datoria noastră este să luăm parte cât mai mulți la această adunare și la sărbări, nu numai cei din apropiere, ci

și cei din depărtare, nu numai inteligenți domni, ci și țărani, talpa țerei.

Jertfele, ce Săliștenii le vor aduce și cu acest prilej pe altarul culturii naționale și dragostea și însuflețirea cu cari vor primi și găzdui pe oaspeții din depărtare, vor fi pilde vii și îndemnătoare pentru toți, ear' cele-ce vor vedea și auzi în Săliște vor stîrni în fire care din noi rîvna a lucra pentru binele și înaintarea nației românești, așa cum Săliștenii au știut și știu să lucreze.

Silvestru Moldovan.

Maghiarisarea. Foaia „Popul” din Praga scrie următoarele: „Maghiarisarea în Ungaria dă aceleași rezultate dușmănoase creșterii în școală ca pe alte locuri germanisarea cu sila. În cercuri nemaghiare se susțin 400 de școli maghiare, pe seamă cărora copiii se store ca din teasă. Firește, copiii nu învață nimica în școală, pentru-că nu înțeleg limba de propunere, așa, că statul cu spesele dă un milion și jumătate nu ajunge la alt rezultat decât la acela, că copiii rămân lipsiți de învățătura adevărată. În schimb însă, comunele adevărate maghiare duc lipsă de școli, fiindcă Maghiarii nu jertfesc pentru școli ca toate naționalitățile, ear' statul ridică școli în scopul maghiarisării, ceea-că în părțile curat maghiare nu e lipsă. Astfel în comit. maghiar Jász-Nagykanizs Szolnok 10.000 de copii nu umblă la școală pentru-că n'au școli. Așadar nemaghiarilor li-se împung școli maghiare în contra voinței lor, ear' milioane de copii maghiari sânt lipsiți de instrucțiune. E o icoană culturală de pe globul maghiar și aceasta.”

FOITA.

Căpitanul Mărgineanu.

Baladă de Teodor A. Bogdan, inv. în Bistriță.

Pe dinjos de Bistriță
Cine suflă 'n trimbiță?
Da zo suflă un oștean
Mărgineanu căpitan,
Mărgineanu domn răglan,
Car' la oaste a pornit,
A pornit la biruit,
A pornit la vitejit.
Cum din trimbiță suflă
Inima îi lăcrăma
După scumpă mamă-sa,
Care-acasă a rămas
Cu sufletul fript și ars.
Cum suflă cu trimbița
Mulți ficiori el aduna,
Ficiori juni, oameni bătrâni
Cu arme lucioase 'n mâni,
Ca să meargă la luptat
La dușmani de alungat,

Să meargă la vitejit
La dușmani de biruit.
După-ce 'i-a adunat
Mărgineanu căpitan
Cel de douăzeci și-un an
El din graiu așa-a grăit:
»Scump poporul meu iubit,
E timpul de vitejit
Și nu cel de iobăgit,
E timpul de biruit
Și nu fete de iubit.
Când el vorba a gătat
O fată 'i-a cuvântat,
Când el vorba a sfârșit
O fată 'l-a agrăit
Și din gură 'i-a grăit:
»Mărginene căpitan,
Tu te du la biruit
Dar' nu uita de iubit,
Că cine nu ști iubi
Nu știe nice trăi,
Că cine nu ști plăcea
Nu poate nice avea
Inimă de om Român

Și suflet de om creștin.
Mărgineanu căpitan
Cel de douăzeci și-un an,
El din graiu-asa a grăit:
»Să fii dragă sănătoasă
Ca și-o steauă de frumoasă
Să iubești pe cei de-acasă,
Pe noi să nu ne iubești
Căci mult o să te sfirșești,
Că cine soldat iubește
Înzădar se mai sfirșește
Că 'n urmă nu miruește.
— »Mărginene căpitane
Trăească-a tale cătane,
Ca la noi să se gândească
Și pe noi să ne iubească
Mai târziu să ne pețească,
Toți să se căsătorească;
Numai tu să mai rămâi
Fără soată și copii.
Și așa s'a și întemplat
Cum fata 'i-a cuvântat,
Și așa s'a și mplinit
Precum fata 'i-a grăit.

Schimbarea numelor. La noi e la modă schimbarea numelor. Stăpânitorii noștri silesc pe cine numai pot să-și schimbe numele în ungurește. Eată ce judecată au despre aceasta oamenii din statele culte: Foile din Germania sînt scandalizate, că autoritățile publice de acolo au dat dreptul unui Evreu cu numele *Schmul* să-și schimbe numele în *Steinhardt*. »*Täg. Rundschau*« scrie următoarele: »La noi, în Germania, se pune preț pe numele moștenit dela părinți; e o bună moștenire, nu numai la boierime, cum e în întreaga lume civilizată, ci și la cetățenii de rînd. Întrebăm deci: cum vine un deregător de stat să alătore pe ori-ce venitură la familia unui bun cetățean german, — căci schimbarea de nume *această* însemnătate o are. Aceasta e o volnicie ne mai pomenită față de simțământul german, *Astfel de lucruri pot fi iertate numai în Ungaria sau în alte țări cu negoț de soareci, dar nu într'un stat civilizat de drept*«.

Bună palmă pentru stăpânitorii noștri, dacă ar avè obraz, ca să o simtă.

Dreptul limbei.

În nrul trecut al foii noastre am publicat o foarte însemnată hotărîre a Curiei regești din Pesta (cea mai înaltă instanță judecătorească în țeară), într'o treabă ce ne privește tare deaproape pe noi, pe Români, anume *în pricina întrebuirii limbei proprii la judecătoria*. (Vezi mai înainte știrea despre »decisiunea Curiei«).

Despre ce e vorba? Un cetățean, Neamț de neam, cu numele *Samuel H.* a făcut o arătare, cu vorba la tribunal. Tribunalul a adus o judecată prin care omul s'a simțit nedreptățit și, fie că n'a mai putut plăti avocat să-și apere, fie că era o pricină pe care o putea și el apăra mai bine, a făcut el însuși recurs la *Tabla crăiască* contra hotărîrii tribunalului. Recursul, ca om vrednic ce ține la dreptul limbei mamei sale, l'a făcut *în limba nemțească*, în limba lui și a neamului lui.

Tabla regească, călăuzită nu de necazul și nedreptatea contra căreia se plîngea omul, ci de infumurarea limbei ungurești, nici nu s'a uitat, ce nedreptate arată ponosluitorul că îndură, ci — *a respins pe d'antregul recursul lui*, zicînd că aici limba statului e cea ungurească, dacă are ceva necaz să scrie ungurește Tablei și apoi se va uita în scrisoare.

Adecă mă rog, pentru forma și fudulia limbei statului, lasă ca omul cu

pricina să peardă, poate pe bună dreptate, pîra sa.

Dar' Neamțul Samuel H... nu s'a mulțumit cu atât. El a înaintat recurs, *tot nemțesc*, la *Curia regească* din Pesta, contra purtării îngâmfate și volnice a Tablei! Și la asta Curia a adus hotărîrea dată mai înainte, din care fiecare să înțeleagă și să învețe, că:

În pricini așa zise »*penale*«, adecă ce cad sub *pedeapsă* (cum e de pildă când cineva te-a bătut, te-a amenințat greu, ți-a atacat numele, cîntea ori averea, cari toate sînt fapte penale, ce cad adecă sub pedeapsă), pricini în care fiecare om are drept a face arătare *cu graiul*, fie *în scris*, în limba sa proprie, la judecătoria, — în aceste pricini fiecare om, precum are drept a face arătare în limba mamei sale, tot așa are și a da recurs contra judecătorei în aceeași limbă, — dacă află că judecata n'a fost dreaptă. Și recursul numai atunci să recere să fie scris în limba »*oficioasă*« a judecătorilor, când e făcut de avocat. Dar' *dacă cel împricinat însuși scrie și dă recursul, Tabla e datoare a-l primi*, și a-l lua în desbatere!

În alte treburi, ca de pildă, neînțelegeri pentru moștenire, ceartă pentru avere, pentru pămînt, și altele ce nu se socotesc între »*penale*«, nici între »*bagatele*« (processe de datorii mici), acolo apoi să recere avocat.

Noi, care zilnic vedem ori auzim, câte nedreptăți de felul acesta se fac oamenilor noștri, nu putem din deajuns să le atragem luarea aminte asupra acestei însemnate hotărîri a Curiei, însemnate nu pentru-că ar hotărî ceva nou, ci fiindcă ea este o poruncă aspră la adresa judecătorilor și a tribunalelor și a Tablelor, *să nu mai calce din volnicie în volnicie față de cetățenii de limbi nemaghiare*, ci dacă un dreptate să o caute și să li-o facă, și atunci când ei să folosesc de *limba mamei lor*, la care au drept!

Sînt fără număr întemplerile, că un țeran de-al nostru, se duce la judecătoria și spune: »Dle județ, dușmanul cutare, mi-a zis hoț, ori m'a bătut, am și martori pe asta, mă rog să iei la potocol și să-și pedepsești. Ear' de e preot ori învățător face arătare în scris. Și judele îi zice țeranului: »N'am vreme, nu se poate, du-te la un avocat, să-ți-o facă el »cum se cade!« Ear' învățătorului ori preotului îi respinge hîrtia, pentru-că nu-i scrisă în »limba statului«.

Și într'un fel și într'altul, *județul a călcat legea și datorința sa*, și l'a împins pe om pe mîna avocatului, numai fiindcă i-a fost lene, ori fiindcă îl urește că e Român, sau, se poate și asta:

fiindcă e ceva prieten cu avocatul, și vrea să-și facă ceva venit, pe când nu era lipsă. Omul are dovezi, și e treabă de cele simple, — atunci ai să-și faci dreptatea și fără avocat! Și pricinile penale sînt de acestea.

Asupra acestui lucru stăruim să-și cunoască oamenii noștri, să știe și mici și mari unde au drept și unde pot încunjura cheltuelile și incurcăturile și trăgănările, pe care câte un avocat de jidan ți-le face, chiar și când ai dreptate, numai ca să trebuiască să mergi mai de multe-ori la el, și tot — »*de-acasă*«...

Dar' lucrul are și o parte mai însemnată ca asta: prin folosirea limbei noastre, cu graiul și în scris, pe la judecătoria, noi ducem, mijlocit și o luptă pentru dreptul acestei limbi, și e bine ca cât mai dese hîrtii scrise în limba noastră, să treacă prin toate instanțele, ca să nu ni-o uite »*măriile lor*«.

Și pentru a cruța dară cheltueli, și pentru a lupta întru binele limbei noastre scumpe, în toate treburile unde avem drept la ea, — *să ne folosim numai de limba noastră, în vorbire ca și în scris!*

Adunarea însoțirii pentru teatru.

Adunarea.

»Societatea pentru crearea unui fond de teatru național român« va ține la *Seliște* două ședințe, Duminecă și Luni.

În ziua ântăiu, după deschiderea ședinței prin presidentul însoțirii dl *Iosif Vulcan*, se va face *dare de seamă* despre starea și mersul însoțirii și despre starea *cassei* (averea), se vor alege *comisii* pentru controlarea socotelilor și se vor ceti vorbiri.

Luni, în ședința II. va urma darea de seamă a comisiilor alese Duminecă, se vor lua hotărîri și se va hotărî locul și ziua adunării pe anul viitor.

Serbările.

Serbările, ce au să se facă din prilejul adunării, se vor aranja cu următorul program:

I. Sâmbătă, la 17/29 Iulie a. c.

1. Primirea oaspeților la trenurile de după amiază și seara și încuadrarea lor.
2. Seara la orele 8 $\frac{1}{2}$: *Intrunire de cunoștință*, în grădina »Hotelului comunal«.

II. Duminecă, la 18/30 Iulie a. c.

1. Primirea oaspeților la trenurile de dimineață.

Poesii populare.

Din Armeni.

Culese de *Rafila Petru*.

Frunză verde din cărare
Dorul meu păreche n'are,
Oare Doamne ce să fac?
Dorul meu nu are leac,
Mă doboară, ca să zac.

Frunză verde de mohor,
De-a fi bade ca să mor,
M'aș ruga să mă 'ngropi tu,
Dar' te rog pe groapă-mi du
Flori din stratul grădinei
Că-s cu dorul inimei;
Pune-mi la cap lăcrămioare
Să nu uiți dragostele mele,
Ear' pe-a crucei cornurele
Rosmarin îmbobocit
Să nu uiți că te-am iubit,
Pe mormîntu-mi înverzit
Pune-o floare de pe rit,

Ca să știi draguțul meu
C'am murit de dorul tîu.

De-ai fi bade-o de Român
'Ți-aș pune gurița 'n sîn,
Dar' nu ești de legea mea
Ne-om iubi de ne-om putè.

Cîntă cucu 'n virf de nuc
Vine-mi dorul să mă duc,
Să mă duc într'un drum lung
Dorul badei să-și alung.

Jelui-m'aș și n'am cui
Jelui-m'aș codrului,
Dar' codru-i cu frunza verde
Și el mie nu 'mi-o crede,
Jelui-m'aș la vâlcele,
Vâlcelele-s curgătoare
Și n'or crede, ce mă doare.

Bade inimă de peatră
Ce nu vii la noi odată,
Nu lăsa vremea uitată;
Vino cât de rare-ori

Într'o zi de nouă-ori,
De ți-a părea mulțisor
Vino când va răsări
Și te du când va sfinți,
După-ce ne vom iubi.
Jelui-m'aș și n'am cui
Jelui-m'aș codrului,
Codru-i jelnic ca și mine
Că nici frunza nu-i rămâne,
Numai goale clomburele
Să le bată vînturi grele,
Vremile, vînturile
Ca pe min' gîndurile.

Din Vaideiu (com. Hunedoarei).

Culese de *Nicolae Voina*, învățător.

Astăzi beau, mâne mă iau
Pe cărarea care vreau,
Astăzi beau, mâne mă duc
Pe cărarea care-apuc.

Mândruță tu știi juca
Pita n'o știi frămînta,

2. La 9 ore participarea la serviciul divin în »Biserica mare« gr.-or. din loc.
3. Ședința primă ținută în »Sala festivă« a școlii dela 10—12 ore a. m.
4. *Banchet* în »Pavilionul helvețian« la 2 ore d. a. Bilete de persoană à. 1 fl. 50 cr.
5. La 5 ore vizitarea »Expozițiunii«, aranjată în una din salele școlii.
6. Seara la orele 8 în »Pavilionul helvețian«:

a) *Concert*

- dat de »Reuniunea română de cântări« din loc.
- I. a) »Hora Dobrogeana«, cor mixt de N. Popovici;
  - b) »Ce faci Ioană«, cor mixt de G. Dima.
  - II. »Trei cântece populare«, cor mixt de Mendelssohn.
  - a) »Cu mine fugi«;
  - b) »O brumă a dat peste noapte în Maiu«;
  - c) »Pe-al lor mormânt«.
  - III. a) »Bradul«, cor mixt de Hauptmann;
  - b) »Nu-i dreptate nu-i«, cor mixt de G. Dima.

b) *Teatru.*

»*Idil la feară*«,

comedie într'un act după *Juin* și *Flerx*, localizată de *Maria Baiulescu*.

Berbec, proprietar: dl Nicolae Roman, Smaranda, soția lui Berbec: d-na Aurelia Pop-Dăncescu, veșul lui Berbec: dl Iuliu Crișan. Vănsile Coteț, neguțetor: dl Alexandru Pălășes. Tina, soția lui Coteț: d-șoara Alexandrina Aitean. Mărioara, orfană sub tutela lui Dăncescu: Lețiția Calefariu. Costică Rîșan, nepotul lui Dăncescu: dl Dumitru Borcea. Petrea, servitor: * * *. Un împărțitor de scrisori: * * *.

După teatru, dans. Prețurile de intrare pentru concert, teatru și dans: Loc. I. (șirul I., II. și III.) de persoană 1 fl. 50 cr. Loc. II. (șirurile 4—10) de persoană 1 fl. Loc. III. (șirurile 11—14) de persoană 80 cr., Parterre 50 cr. Bilete pentru banchet, concert, teatru și dans se află de vânzare în localul »Casinei române« din loc.

III. Luni, la 19/31 Iulie a. c.

1. La orele 10 ședința a doua.
2. După prânz va avè loc: »*Petre-cere poporală*«.
- a) la orele 2 p. m. pornirea convoiului, cu muzica în frunte, din piață la »Neted«;
- b) la »Neted« se vor juca jocurile »Călușerul«, »Bătuta« și »Bréul« de mai mulți călușeri din loc și eventual și din comunele vecine, apoi jocuri populare, cântări etc.
3. La orele 8 seara, întoarcere în comună cu muzica și continuarea petrecerii în »Pavilionul helvețian«.

La cas de timp nefavorabil, petrecerea se va ține în »Pavilionul helvețian«. Întrarea e liberă.

IV. Marți, la 20 Iul. (1 Aug.) a. c.

Arătându-se dorințe, se vor face »*Excursiuni*« la »Fântâna Folti« sau »Crinți«.

Biroul de informațiuni se află permanent în localul »Casinei române« din loc, în zilele cât durează sărbările.

Comitetul aranjator roagă pe toți partinitorii culturii poporului român a participa la această adunare generală și la festivitățile aranjate în jurul ei, fără altă invitare specială.

Săliște, la 1/13 Iulie 1899.

Pentru comitetul aranjator:

D. Banciu, Dumitru Mosora,
președinte. secretar.

Avis.

Acei domni din jur sau depărtări cari vor binevoi a participa la adunarea generală a »Societății pentru fond de teatru național-român«, ce se ține în 30 și 31 Iulie n. a. c., să avizeze pe scrisul până la 26 Iulie, ca astfel de cu timp să se poată lua măsurile de lipsă pentru incuarterare.

Asemenea sunt rugați a se anunța toți cari voesc să participe la banchetul ce se va da în ziua primă. Prețul e 1 fl. 50 cr. de cuvertă.

Săliște, la 12 Iulie 1899.

Dumitru Banciu,
președ. com. aranj.

Sfintirea episcopului Goldiș.

Duminecă s'a îndeplinit aici în Sibiiu sfintirea nou alesului episcop al Aradului, Iosif Goldiș.

Eată cum s'a petrecut sfintirea:

Actul sfintirii s'a început Sâmbătă după amiază cu vecernia mică, s'a continuat seara la 7 ore cu vecernia mare sau »Privegherea«, după tipicul pentru sfintire de episcopi, ear' Duminecă la 9 ciasuri în decursul liturgiei, s'a încheiat prin *chirotonirea* însași.

Liturgia a celebrat-o Preasfințiiile lor Metropolitul *Meșianu* și episcopul *Popea*, ajutați de archimandriții I. *Goldiș*, Aug. *Hamsa* și Filaret *Musta*, și de protopresbiterii I. *Papiu*, Dr. R. *Roșca* și Ignatie *Pap*, Ecteniile le-au cetit diaconii I. *Popovici* și

D. *Câmpean*. Răspunsurile și cântările liturgice s'au cântat din strană; cor nu a fost. Piceasna »Ochii inimei mele... a cântat-o preotul din Ocna, *Isaia Popa*. Public a fost foarte puțin. Au fost de față câțiva oaspeți dela Orade, Arad și alte părți.

După îmbrăcarea arhierilor, protopopul Ignatie *Pap* eșind din altar cu alesul, îl presentă Metropolitului prin cuvintele:

— »Se aduce spre hirotonire prea iubitul archimandrit *Iosif*, ales și întărit episcop al de Dumnezeu scutitei eparchii a Aradului, Oradei-mari, Jenopolei, Hălmagiului și al părților din Bănatul timișan«.

Metropolitul: »Ce ai venit și ce ceri?«

Goldiș: »Am venit să cer darul arhieriei«.

Metropolitul: »Dară cum crezi?«

Goldiș cetește Credeul.

Candidatul e a 2-oară presentat, tot prin cuvintele de mai sus.

Metropolitul: »Cum crezi despre întruparea Fiului?«

Candidatul explică acest punct al Credeului.

Se presentă a treia-oară, tot în forma de mai sus.

Metropolitul: »Explică-ne nouă mai pe larg mărturisirea credinței tale și spune-ne ce crezi despre canoanele bisericii?«

La această provocare candidatul cetește jurământul arhieresc.

Se continuă apoi liturgia până la »Sfinte Dumnezeule«, după care se face *chirotonirea*.

La sfirșitul liturgiei, tocmai la 11 ore, Metropolitul desbrăcat de odăjdii, șezând pe fotoliu în mijlocul bisericii, alătura cu el episcopul *Popea*, ear' ceilalți preoți liturgisitori stând jur împrejur, îmbrăcați în odăjdii, cetește din tipiconar o vorbire, prin care îi dă noului episcop toiagul păstoririi.

După primirea acestuia episcopul *Goldiș* cetește o vorbire, în care zice, că simte greutatea, ce o ia asupra sa și făgăduiește a lucra pentru binele bisericii.

Cu aceasta s'a sfirșit actul sfintirii. În cinstea noului episcop Metropolitul *Meșianu* a dat un prânz mare.

La actul sfintirii n'a fost public mult, cum e obiceiul la astfel de prilejuri și tot lucrul s'a petrecut șec și rece. Pricina e, că despre *Goldiș* se știe, că a fost deputat unguresc, că a aprobat legile păgâne de căsătorie civilă etc. și că e pe partea Ungurilor....

Mândruță tu știi sări
Pita n'o știi plămădi.

Zis-a mama să mă 'nsor
Să-i aduc un ajutor
Să dea cu el de cuptor,
Câte-odată
Și de vatră.

Nu gândi bade gândi
Că ca tine n'oi găsi,
Numai dealul de 'l-oi trece
Ca tine găsesse și zece,
Și mai nalt și mai frumos
Nu ca tine un mucos.

Am o mândră ca o cruce
Și la lucru n'o pot duce,
Dimineața-i roua mare
Și se udă pe picioare.

Nu gândi bade că-mi pasă
Că te duci la altă casă,
Că știi c'o faci de mănecă
Că nu îți dă tata miie,

Dar' dacă se găta miia
Vei rămâne tu cu fia,
Și dacă se găta suta
Vei rămâne tu cu sluta.

Măi bădițe Romoșene
Hai la mama de mă cere,
De-a zice că nu m'a da
Eu bade m'oi spânzura.

Din Aiud.

Culese de *Marian S. Ungur*, elev preparandial.

Poate ști cine nu-i beat
Că mândra-i cu mine 'n sat,
Poate ști cine nu-i prost
Că mândra-i pe rîndul nost.

Cātu-i țeara și lumea
Nu-i mândruță ca a mea,
Căci e albă și 'nălțuță
Cum e mândra mai drăguță.

De cine dorul să leagă,
Nu-i pară glumă și șagă,

Și de mine s'a legat
Și-n grea boală m'a băgat.

De-aș trăi cât frunza 'n viie,
N'aș lua fată 'n moșie
Să-mi poruncească ea mie,
Făr' săracă și să-mi placă.

Decât beut și mâncat
Cu urita după cap,
Mai bine să fiu flămând
Și cu mândra petrecând.

RIS.

Pune și aci, părinte....

Mergând un Țigan la biserică a văzut cum preotul tot face cu cădelnița cătră oameni, ear' oamenii își fac cruce și își pleacă capul; el credea că cer foc dela popa. Sosind preotul lângă Țigan cu cădelnița, Țiganul în grabă zice:

— Pune și aci un pic, părinte, că 'mi-s'a stins pipa.

Împărțit de
Ioan Popa, pedagog.

Din pildele altora.

Naționalismul preoților slovaci.

În nrul trecut al »Foi Poporului» am arătat, ca pildă pentru poporul și preoții noștri, purtarea bărbătească a preoților croați și jertfa bogată a poporului croat pentru așezămintele sale culturale, jertfe prin cari a ajuns a stoarce uimirea și laudele chiar a dușmanilor unguri.

Vom da azi o altă pildă, acelorași preoți și același popor al nostru, scoasă și această pildă nu din viața cutărui popor mare și liber, ci tot din a unuia de seama noastră, ba mai slab ca al nostru și gemând sub același jug ca și noi! E poporul slovac și preoții sei, din partea de mează-noapte a Ungariei,

Își are negreșit acest popor nevoile și lipsurile sale multe, dar în zilele din urmă el s'a pus pe o mișcare națională, pe care trebuie să o scoatem la iveală, ca de bună pildă.

Fiind adecă vorbă, că dieta unguerească să fie, chiar înainte de vreme, bună-oară în toamnă, risipită și să se facă alegeri noue de deputați, — conducătorii slovaci au început să concheme adunări de alegători, în care să iee în desbatere anumite trebuințe de ale poporului lor, și a cere stăpânirii cu tărie, împlinirea lor.

Noul guvern al lui Coloman Széll a îngăduit întâia adunare de acest fel, a îngăduit și pe a doua și pe a treia, vr'o cinci după-olaltă.

Slovacii au prins curaj și au început a se mișca în toate părțile și a conchema la adunări în tot mai multe puncte! Și asta pare a-i fi făcut răcori și noului guvern, și uitându-și de ce a făgăduit când a luat în mână frânele țerei, că adecă va cărmui după »lege, drept, și dreptate«, le-a băgat acestea în buzunar și s'a pus pe nedreptate, căci în săptămâna trecută, a început a oprî atari adunări populare slovace. Pe 16 Iulie era conchemată una la Tișolț, și solgăbirul — a oprit-o! Poate le vor oprî și pe celelalte.

Dar' nu oprirea asta e lucrul de căpetenie pe care vrem să-l scoatem la iveală, ci că ce l-a îndemnat și pe noul guvern a se da pe noue volnicii!

Eată ce: *finuta bravă și națională a poporului slovacesc* și doară mai ales purtarea cea curajoasă a preoților slovaci!

O foaie din Pesta, apropiată de guvern, se plânge asupra acestui lucru și plângerea ei ne dă înțelesul opreliștei. Ea zice între altele:

»Pentru a se vedea cine sînt cei-ce concheamă aceste adunări naționale slovacești, vom spune, că între aceia **au parte însemnată preoții, atât cei rom.-cat., cât și cei evanghelici-augustinii.** Astfel între cei 15 conchemători ai adunării dela Senița, sînt 7 preoți: 3 rom.-cat. și 4 reformați!

»E într'adevăr tristă arătare, că ocărmuirea cea recunoscută ca »patriotică« a bisericei rom.-cat. și augustină, încă n'a reușit nici până azi să facă peste puțință, ca între preoții din părțile de mează-noapte, să nu se mai gă-

sească — precum se vede destul de numeroși — atari preoți, cari ținându-și slujba lor preotească numai de lucru de-a doua mână, să joace roluri conducătoare în aranjarea de mișcări nepatriotice«.

Așa se tângue foaia maghiară. Tânguirea ei însă, este o laudă, o mare și frumoasă laudă, pentru preoțimea pe care o atinge! Ea ne arată că toate cursele ce stăpânirea le-a întins și le întinde prin legile mai noue bisericești și cele cu plata preoților, — n'a reușit a-și robi sieși și planurilor sale preoțimea slovacă, și că o mare parte a acelei preoțimi e chiar, *ba par'că mai virtos acum!* la postul seu de sentinela, păzitoare, trează și bărbătească, a drepturilor poporului seu!

Foaia unguerească în oarba ei ură față de popoarele nemaghiare, numește »mișcări nepatriotice«, adecă dușmănoase țerei, mișcările unei preoțimi, care își adună poporul și-l îndeamnă la luptă legiuită pentru drepturile și limba sa națională, aci în țeară!

Dar' cine nu vede că atare preoțime numai sfânta datorință și-o împlinește, și că hulirea ei înseamnă hulirea dreptăței însăși?

E frumoasă purtarea acestei preoțimi, și frumusețea purtării ei strălucește mai ales acum, când guvernul încearcă cu atâta risipă de puteri, să-și supună, să-și facă servitoare sieși, preoțimea întregii țeri, prin — cumpărare cu arginți!

Și noi scoatem la iveală purtarea cea hilită a ei, ca o pildă vrednică de a lua din ea indemn și învățătură preoțimea tuturor popoarelor nemaghiare, neîndreptățite în această țeară.

Așa, cu curaj trebuie mers în frunte, așa trebuie condus poporul tocmai în aceste zile de momeli și încercări de cumpărare de suflete, — și atunci bine îi va fi și poporului și și preoțimei! Și toată lumea cinstită va bate în palmi la adresa preoțimei cu bravă purtare!

Iancu.

SCRISORI.

Cetiți foi!

Vale, Iulie c.

Mai nainte cu 10 ani locuitorii comunei noastre Vale (comitatul Sibiiu), erau toți economi de oi și aveau o viață îndestulitoare, încât parte din ei au făcut averi frumoase, însă timpul de față ne-a nimicit cu totul economia de oi. Astfel Vălenii noștri din economi de oi au ajuns la diferite întreprinderi și duc o viață mai tristă ca atunci, când erau economi de oi. Causa este, că moși nu prea au ca să poată trăi numai din economia câmpului, dar' și puțină moșie ce o au, nu o cultivă cum se cuvine. În timpurile mai vechi a avut și comuna noastră vii, al căror loc și acum se vede, ici-colo câte o viță, dar' în loc de a le cultiva, le-au lăsat părăsite, cu toate-că locul ar fi foarte bun, e bine așezat și pământul este roditor, dar' din cauza nedreptății cu lucrul câmpului, stau părăsite. Eu am zis de repețite-ori cătră proprietari de vii, să cultivăm viile, dar' mi-au răspuns, că ei nu pot trăi numai

din venitul lor, căci ca oieri trebuie să meargă în România, Rusia etc. să-și câștige hrana vieții. Dar' oare nu ar aduce și acestea un venit frumos la casele noastre pe lângă cele agonisite din străinătate? Apoi viile le-ar putea lucra mai mult femeile noastre și noi ne putem vedea de întreprinderile noastre, că totuși perd ele timpul verei înzădar umblând dela una la alta și șezând în uliță și privind în dreapta și în stînga cu un caier de lână în furcă, sau cu o cusătură în mână. Dar' de unde vine aceea, de noi nu ne putem deprinde la mai multe soiuri de economie? Causa e, că noi nu cetim foi, cari ne dau povești și învățături economice și de tot felul, ca apoi să urmărim sfaturile câștigate prin cetire. Și eu sînt Vălean și am fost în acea stare, dar' acum mi-s'a luminat calea de când m'am învrednicit și eu a vedea în casa mea mult prețuita »Foaia Poporului«, care a strălucit ca o făclie luminoasă în mijlocul casei mele, depărtând întunerecul, care o a fost cuprins; nu am cuvinte a-i mulțumi pe deplin dlui silvicultor din Seliște, care mi-a prenumerat »Foaia Poporului«.

Multe ar fi de amintit în privința cetirei foilor, dar' le las până de altădată, acum zic numai: *Fraților Români! Abonați foi, cetiți și vă luminați.* Ear' Vălenilor le zic: cultivați viile, nu le mai lăsați părăsite, că după pagubă e și rușine, ear' pe frunțași îi rog să sfătuiască pe proprietarii de vii, a le cultiva, arătându-le ce venit aduc viile cultivate. Ioan Dușa, pădurar.

Mihail Cogălniceanu.

— Vezi ilustrația. —

Numărul de azi al foi noastre este împodobit cu portretul unuia dintre cei mai mari bărbați ai poporului românesc: Mihail Cogălniceanu. Acest vrednic bărbat are parte însemnată la deșteptarea și înălțarea poporului românesc.

Născut la 1817 în Iași din o familie boierească, școalele mai înalte le făcu în Paris și Berlin, unde a scris mai multe lucrări despre Români, atrăgând luarea aminte a străinătății culte asupra noastră.

Întors în țeară a scos mai multe foi, apoi a intrat în viața politică, lucrând toată viața pe acest teren și ajungând la frumoase izbânde. Cogălniceanu a lucrat din răspuțeri pentru unirea Moldovei cu Muntenia. Că unirea s'a făcut, între alții este în mare parte și meritul lui Cogălniceanu.

După unirea țărilor a fost de două-ori prim-ministru și în mai multe rânduri ministru. Între altele a fost ministru pe vremea războiului de neatîrnare (la 1877), cu care prilej a dezvoltat o mare și rodnică lucrare pentru reușita bună a războiului și neatîrnarea țerei.

Cogălniceanu murî la 1890. El, dimpreună cu alți bărbați de pe acel timp cum au fost Bălcescu, V. Alexandri, Negri, Brătienii ș. a. are vrednicia de-a fi reinviat gloria străbună. De aceea numele lui cu fală se poate pomeni de urmași.

PARTEA ECONOMICĂ.

Lipsa de nutreț.

Lipsa de nutreț în unele ținuturi ale patriei noastre este atât de simțită, încât economii de vite din acele ținuturi de pe acum sunt îngrijiți, că cu ce vor nutri vitele la iarna viitoare, ca să le poată scoate eară în primăvară.

Lipsa de nutreț a provenit din două cauze: întâiu din înrîurînța elementelor naturale (ploaie, căldură ș. a.), a doua din negrijirea corăspunzătoare a fânațelor naturale. Asupra elementelor naturale, ca ele să urmeze la timpul potrivit, omul până acum nu are nici o înrîurînță, ci el privește numai în liniște la mersul regulat sau neregulat al acestora. Asupra îngrijirii fânațelor naturale însă omul poate avea o înrîurînță hotărîtoare.

Că cum își deprinde omul această înrîurînță peste care el este stăpân, se poate vedea pe cele mai multe locuri. Fânațe naturale destul de potrivite pentru creșterea ierbei sunt lăstate pradă sobolilor, nime nu le risipește măcar moșinoale, ca se poată crește iarbă în locul lor, pe cele băltoase nime nu le canalizează, ca să se poată scurge apa de pe ele, pe cele din apropierea râurilor curgătoare, nime nu le udă pe timp de secetă, pe cele concreșcute cu răchite și alte tufe nime nu le lăzuește, pe cele sterpe de iarbă nime nu le seamănă, nime nu le grapă primăvara, nime nu le mai gunoeste ș. a.

Fânațele naturale putem zice, că sunt copilul cel mașter al agriculturii noastre, de care nime nu poartă nici o grijă, așteptând, că doar' o să plângă și el, ca se ne mai aducem aminte despre starea lui. Dar' el nu plânge ci-și răsbună înfricoșat asupra părinților sei mașteri, cari nu se mai duc să-l vadă din an în an, ear' la anul, când se duc ca să-l vadă, îl află părăginit și aproape fără nici o viață în el. Atunci se dă alarmă, că copilul mașter ne-a înșelat în așteptările noastre și toată vina se aruncă asupra lui, măcar-că și noi purtăm o parte la acea vină.

— Omul când dă de necaz și daună nu le poate ascunde, până nu le mai spune și altora, cari îl mai mângăie și îmbărbătează oare-cum. Așa fac și economii nostri când ved, că le lipsește câte ceva: spun în dreapta și în stânga, întreabă încoace și încolo cu vorba și în scris, doar' se va afla cineva, care să-i mai mângăie și să le dea câte un sfat bun. Un sfat înțelept plătește de multe ori mai mult decât o comoară, căci și o comoară de ar fi ea cât de mare, dacă omul nu o știe întrebuința înțelepțește, odată se pomenește cu nimic.

Să nu crează cetitorii nostri, că eu aș fi așa de înțelept ca Solomon sau făcător de minuni ca Moise și așa numai decât, dacă nu din baston, apoi din peana mea are să curgă de-a gata isvorul de nutreț pentru vite sau mană pen-

tru oameni. Nu! Eu, primind avisul din partea direcțiunii foilor noastre, în urma numeroaselor întrebări, ca să constatez, că de unde vine lipsa de nutreț? cred, că am răspuns în cele de mai sus! Ear, că cari ar fi plantele cele mai acomodate, ca să le sămănăm acum, ca până la toamnă să producă nutrețul de lipsă pentru iarnă, cred, că se pot răspunde în cele de mai jos.

E treaba economilor nostri apoi mai departe, ca ei să urmeze sfatului meu, sau să mă socotească și pe mine de al doilea copil mașter al lor.

— Înainte de aceasta cu aproape 200 de ani, a fost o foamete mare în Franția, în urma unor ani răi de recoltă, ca cum este și cel din est-an pentru România. Academia de științe de acolo, a pus un premiu mare pentru deslegarea următoarei întrebări: »Care ar fi planta cea mai potrivită, care cultivată fiind, se poată înlocui bucatele?« Premiul l-a câștigat apotecarul Parmentier, introducând cultura cartofilor (crumpenelor).

Mihail Cogălniceanu.

Oare pe la noi se nu se aple un al doilea Parmentier, care să ne recomande niște plante, cari sămănate se poată înlocui nutrețul de pe fânațele naturale?

Ba da! S'a aflat și pe la noi deja un om înainte de aceasta cu aproape un veac, care a introdus cultura ierburilor sămănate, precum sunt: luțerna, trifoiul, mazăricea ș. a. Acest econom harnic s'a numit Samoila Tesedic.

Economii harnicii din apropierea orașelor și de prin câmpurile comasate, au și ascultat de glasul lui, și aceia sigur, că nu vor duce lipsă de nutreț; vor duce însă mai cu seamă aceia, cari nu cunosc plantele numite, decât poate numai după nume. Acestora puțin le-am putea ajuta acum, cu recomandarea culturii acelor plante, de oare-ce este prea târziu și nu s'ar putea ajunge la nici un scop cu ele, afară doar' decât cu cultura mazăricii amestecate cu ovės și sămănată în miriști, după ridicarea recoltelor de bucate.

Cele mai bune ierburi, cari cresc curând, dau un nutreț plăcut vitelor și

s'ar putea sămăna în miriștea umedă sunt: iarba spicoasă (phleum pratense), din a cărei sămăntă se recer 7 chlgr. la un juger, un chlgr. costă 40 cr.; trifoiul încarnat (trifolium incarnatum), din a cărei sămăntă se recer pe un juger 18 chlgr., un chlgr. costă tot 40 cr.; luțerna de năsip (medicago media), din a cărei sămăntă se recer 17 chlgr. pe un juger, un chlgr. costă 90 cr.; bolium perenne, un fel de iarbă spicoasă, din a cărei sămăntă se recer câte 30 chlgr., un chlgr. costă 40 cr. ș. a. Toate aceste sămănte de ierburi se pot procura dela firma lui Mauthner Ödön din Budapesta IV., strada Andrassy nr. 23.

Sămăntecele acestea se pot sămăna și singure în pământul bine pregătit, mai bine însă se desvoltă și cresc cu o plantă umbritoare, precum e: ovėsul, orzul sau mălaiul (meiul) mărunt.

Sămăntecele ierburilor acestora, după-cum se poate vedea, sunt cam scumpe, ear' economii nostri nu prea au așa bani. De aceea noi credem, că s'ar mai putea sămăna încă și unele sămănte de bucate pentru prăsierea nutrețului de lipsă, precum sunt: ovėsul, sēcara și cucuruzul, apoi mohorul, ghijdeiul, costreiu ș. a. a căror sămăntă nu costă mulți bani, cari până la toamnă încă ar putea da câte o cositură bună de nutreț.

Acestea sunt sfaturile, cu cari ne-am crezut datori economilor nostri. Rămâne acum la buna lor chibzuință și cumpănire, ca să cerce toate mijloacele, prin cari cred, că-și vor putea asigura ceva nutreț mai mult pentru iarnă.

Fraților economi! Cercați și vă ajutați înși-vă, că așa zice proverbul: »Ajută-ți, și apoi Dumnezeu încă-ți va ajuta!«

I. Georgescu.

Roadă.

În partea preponderantă a țerei secerișul e deja în curgere; pe unele locuri e terminat chiar. Astfel în curând se va putea exact socoti paguba cauzată prin dese ploi și furtune, pe multe locuri împreunate cu grindină, cari mai ales în luna trecută au cercetat des și multe ținuturi. Judecând după extimațiunea din raportul dto 30 Iunie al ministerului de agricultură, ne putem aștepta la recoltă mijlocie, pe multe locuri mijlocie bună, ceea-ce de pildă la grâne, în comparație cu recolta din anul trecut promite cu 2½ milioane de măji metrice rezultat mai bun decât în anul trecut. Sunt însă unele locuri, pe unde recolta e sub mijlocie, amăsurat stricăciunilor cauzate de tempești, rugină, tăciune, etc.

Socotind la 5,515.000 jugere catastrale teritorul sămănat și luând în considerare că în genere media recoltei se apropie și acum de 7 măji metrice: se poate spera la 36-37 milioane de măji metrice. Natural, că rămâne în valoare restricțiunea, că rezultatele faptice pot să treacă peste evaluările acestea, dar' pot și să rămână sub ele, în-deosebi eventuala extindere a ruginei poate să cauzeze încă mari pagube în sămăntăturile necoapte încă, cum și căldurile ce eventual vor urma. Luând ca punct de mănecare media de 7 măji metrice la jugerul catastral,

cea mai bună recoltă, adică 7 măji metrice și pe alocurea încă și mai mult la juger promit comitatele: Bars, Strigoni, Neograd, Neutra, Pojon, Baranya, Alba, Mușon, Somogy, Șoprun, Tolna, Vespem, Bacî-Bodrog, Heves, Jász-Nagykun-Solnoc, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Borșod, Gómör, Kishont, Bichiș și Hajdu, sub 7 măji metrice, adică 6—7 măji promit comitatele: Hont, Tréncin, Györ, Comorn, Vas, Zala, Ciongrad, Abauj, Torna, Sáros, Ung, Zémplin, Bihor, Maramureș, Szabolcs, Sélagiu, Arad, Cenad, Caraș-Severin, Timiș, Torontal, Alba-inferioară, Bistrița-Năsăud, Brașov, Ciuc, Făgăraș, Hunedoara, Têrnava-mică, Cojocna, Murăș - Turda, Turda - Arieș și Odorheiu.

Special din *Vinga* corespondentul raportează, că în butul timpul foarte nefavoritor pentru economia de câmp, recolta promise a fi relativ bună. *Fên* s'a făcut mult, dar' în urma ploilor a pierdut mult din calitate și preț. Multor economi, cari n'au ajuns să 'și-l adune în clăi, li-s'a mucezit și înegrit. *Grâul*, drept că pe alocurea a prins rugină, dar' aceasta numai asupra paielor are înfrîurîță, spicelor nu li-a cauzat până acum nici o stricăciune. Pe locurile mai grase holdele sînt bătucite, aceasta însă numai secerătorilor dă lucru mai mult, paguba e neînsemnată. Secerișul s'a început deja în întreg hotarul. Spicele sînt mari și frumos dezvoltate. *Orzul de toamnă* e secerat deja; atât în calitate, cât și în cantitate, recoita e multumitoare. Cel de primăvară e cu mult mai bun. *Sécara* e neexceptionabilă în toate privințele. Cei cari au sêmănat sécară vor ave în anul acesta recoltă excelentă. Holdele de *ovês* încă sînt frumoase și promit recoltă bună. Pentru *cucuruz* timpul a fost foarte favorabil; e verde și frumos crescut pretutindenea.

Sfaturi.

Nu lăpêdați cojile de ouë.

Coaja ouëlor de galițe se formează din materie vâroasă. Această materie parte 'și-o caută ele, adunând tot felul de nêsip mărunt de prin curte și malter de pe lângă case, parte dându-le însuși omul.

Crescătorii practici de galițe au aflat că cojile de ouë întrebuintate în casă, nu trebuie lăpêdate numai așa afară, ci zdrobite, amestecate cu smintit de făină și astfel date la galițe. Prin aceasta le ușurăm mult lucrul galițelor, primind ele de-a gata materia vâroasă de lipsă, de care au neapêrată trebuință la formarea din nou a coajei de ou din trupul lor. În lipsa cojilor de ouë se poate amesteca în smintit câte o porțiune de var strîns, care are aceeași înfrîurîță asupra formării cojilor, ca și cojile cele zdrobite.

Folosiți mustul de gunoiu.

De câte-ori nu avem prilej să vedem cum curge mustul de gunoiu din curțile economilor nostri pe marginea șanțurilor de pe lângă drum, sau în cutare pârâu sau vale din apropiere, de îngrășe petritele acelora, ear' gunoiul din curte se mucezește în grămadă (platformă).

Economii practici însă nu-l lasă nici pe acela nefolosit, ci parte îl aruncă pe grămadă de gunoiu, parte îl prind în niște căzi (buți) anume făcute spre acest scop și astfel îl transportează în grădini și pe câmpuri.

Mustul de gunoiu se poate folosi mai cu seamă la udatul fênațelor primăvara și după-ce le-am cosit, precum și la udatul agrilor înainte de a-i sêmăna și a unor legumi. Mustul de gunoiu nu se folosește în stare curată, ci amestecat cu câte două părți de apă. Acela în stare proaspêtă nici nu e bun, ci numai

după-ce a stat câte două sêptemâni în groapa sau fântâna, în care se adună.

Economilor! Nu lăsați dar' ca să se scurgă mustul de gunoiu nefolosit din curțile voastre, ci-l duceți pe fênațe și în grădini, căci atunci și acelea vê vor rêsplăti osteneala voastră îndoit.

Alungarea sobolilor.

Deși sobolii aduc un folos neprețuit prin stîrpirea vermilor și a gândacilor, cari se încuibeză sub pământul de prin grădini și fênațe, totuși ei fac și oarecare stricăciune prin scoaterea mușinoaelor, cari mișcă, rêscolesc și acoper une-ori legumile tinere și împedecă cositul regulat al fênațelor.

Economii caută fel și fel de mijloace pentru a se scăpa de acesti oaspeți nechemăți în grădinile și fênațele lor: împlântă soc prin găurile lor, îi pândesc pe când scot moșinoiul și-i scot și omoară cu sapa ș. a. Acum de curênd un econom din Germania a pus prin găurile lor gunoiu de capre; sobolii n'au putut suferi mirosul aceluia și toți 'i-au pârăsit grădina.

Știri economice.

Boale de vite în comitatul Albei-inferioare s'au constatat în 24 comune. Anume: *turbul* în Mihalț (1 curte) și Mirislêu (1 curte); *răpciuga* și *riia* în Tâmpăhaza (1 curte); *ciuma porcilor* în Galda-de-jos (13 curți), Oarda-de-jos (1 curte), Benic (11 curți), Bărabanț (1 curte), Ciugud (5 curți), Dumitra (4 curți), Alba-Iulia (1 curte), Doștat (1 curte), Crăciunel (1 curte), Cârna (3 curți), Chișfalêu (4 curți), Cojlar (1 curte), Beța (7 curți), Cisteiu (1 curte), Căpuș (1 curte), Uioara (3 curți), Aiud (1 curte), Sân-Benedic (8 curți), Totoiu (1 curte), Tâmpăhaza (1 curte), Roșia (11 curți), Odverem (15 curți), Oiejdea (1 curte), Mirislêu (1 curte).

Din Basarabia se anunță, că pe acolo domnește de pe acum o miserie cumplită din cauza secetei și că țeranii au început să simtă foametea.

Vitele mor cu grămadă și țeranti n'au pâne. Hrana unui cal a ajuns să coste 70 de lei pe lună. Caii de muncă se vînd cu 6—8 lei de cap, sau li-se dau drumul în stepe, fără-ca se-i prinză nimeni, pentru-că n'au cu ce-i hrăni.

Toți se așteaptă ca la iarnă să fie o foamete cumplită în Basarabia.

Export de lapte la Constantinopol. Proiectul de-a se exporta din *jurul Sibiului* lapte la Constantinopol, cu care se făcuse atîta șgomot, se pare că va rămâne baltă. »*Bud. Hir.*« e informată, că nu se rentează a se exporta lapte, de ore-ce europenii din Constantinopol sînt provêzuți cu lapte indetstulitor, și fără de import.

Mișcarea pentru acest export s'a făcut la inițiativa guvernului unguresc. Un trimis al acestuia a constatat dela început tocmai contrarul la ceea-ce scrie »*Bud. Hir.*«, că adică este lipsă de import de lapte. Acum e întrebarea cum stăm în adevêr?

Oare nu se vor fi resgândit stăpânitorii nostri să nu mai spriginească întreprinderea, pârêndu-le rêu, că au să câștige parale Sașii și Românii și nu Ciangăii bună-oară?

FELURIMI.

Cât costă un cuib de pasere?

Un cuib de pasere? Ei, ce o să coste, o nimica toată. Să nu te înșeli Petre, — zise dascălul, — un cuib de

pasere costă cel puțin 1000 de coroane, ba sînt unele, cari costă și două și chiar mai multe mii. — Spuneți aceasta cui veți vrea, căci nimenea n'o să crează. — Ei, atunci o sê-'ți dovedesc: Închi-puește-'ți, că copilul vecinului strică un cuib cu vre-o cinci pui de vrabie. Acesti cinci pui, se înțelege, că pier cu desê-vîrsire. Îți poți închipui, că aceste cinci guri micuțe, nu fac cîteva decăt mîncă toată ziua. Să zicem, că fiecare mîncă pe zi nu mai mult decăt 50 de omizi, cari ar face 250 de omizi pe zi, cari rod necontentit la arborii nostri și acum rêmân neatînse, fiindcă acel copil a stricat cuibul. Să zicem, că acele cinci păserele ar fi mai stat în cuib 30 de zile și ar fi prăpădit nevătêmate vr'o 250 de omizi în fiecare zi. În acest cas ar fi prăpădit cu totul 7500 de omizi.

Așa e, sau nu e așa? — Se înțelege, că-i așa! — Dar' mai departe, fiecare omidă — asta e constatat — mîncă, când se pune pe mîncare, atâtea foi și flori, chiar cât cântărește ea însași. Să zicem dar', că omida 'și-ar fi continuat mîncarea în felul acesta încă numai 30 de zile și ar fi prăpădit numai un singur fruct, atunci ar fi mîncat toate la olaltă, nu mai puțin decăt 225.000 fructe și ear' numai fiindcă acel copil a luat cuibul. Cât e vrednic dar' un cuib de pasere în împrejurările acestea cu locuitorii sei? Ei, 225.000 mere sau pere, cari la olaltă, bucata numai cu un filer socotită, fac suma 1125 coroane. Dacă am zis, că un cuib de pasere costă o mie de coroane, te rog să mă crezi și spune prin urmare la toți prietenii tîi, să lase în pace cuiburile de paseri, ca să rêmână cultivatorilor de pomi mîia de coroane.

Întrebări și rêsponsuri.

Întrebare: Am pus în primăvara anului acesta niște altoi în grădină. După-ce au început a înfrunzi și înflori, furnicile au năvălit pe ei, așa, că frunzele fiind și de altcum destul de crude, au început a se aduna și vesteji. Mă tem, că de nu voi face ceva mai de timpuriu împotriva lor, ca sê-'mi apêr altoii, acestia pot să pătinească, ba în cele din urmă chiar să se uște. Vê rog de un rêspons.

Abonent nr. 2029.

Rêspons: Furnicile află pe frunzele pomilor și ale altor arbori, un fel de miere de rouă, provenită după pârerea unor învêțați dela așa numiții pâruchi de frunze. Mierea (mana) aceea furnicile o caută cu plăcere și deodată cu căutarea aceleia omoară și insectele numite. De aceea unii grădinari, nu țin furnicile tocmai de așa primejdioase. Fiindcă altoii tineri au coroana ceva mai scundă, este prea firesc, ca asupra lor să năvălească mai cu putere.

Când vedem, că năvala furnicilor asupra altoilor și a pomilor are urmări păgubitoare, le căutăm locuințele (moșinoaele) lor, cari îndeobște se află în apropierea pomilor. Pe acelea le rêtzăm cu o sapă sau lopată de fer din fața pământului și le aruncăm mai departe, ear' urma acelora o opărim cu apă ferbinte sau o ardem cu foc.

Unii mai presară la trupina altoilor și pulbere de var nestîns sau cenușe de lemn cernută, de cari furnicile încă se feresc. Alții ung trupina altoilor cu un fel de cleiu sau păcură, de cari încă se feresc furnicile.

Cearcă și d-ta vre-unul din mijloacele arêtate aci, și sigur, că o să te folosești.

Întrebare: Am un juger de pământ slatină (salitru alb), pe care voesc a-l sêmăna cu fên. Vê rog sê-'mi spuneți câtă sêmênță îmi trebuie, când ar fi timpul mai potrivit pentru sêmănat și cum trebuie sêmănat? Totodată vê rog sê-'mi spuneți de unde aș pute căpêta o sêmênță bună?

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Ceva privitor la chestiunile noastre școlare.

Disertațiune de Elena Biju, învățătoare în Caransebeș.

(Urmare).

3. Învățătorul iubitor de dreptate.

Drept este învățătorul, dacă nu numai iubește dreptatea, ci o și exercitează. Să fie drept față de săraci și bogăți, față de slabi și puternici, față de amici și inimi. Copiii au în privința aceasta o pricepere ageră. Se înțelege, că această exercitare a dreptului nu este lucru ușor, căci aci se recere nu numai o inimă voitoare de bine, ci și un însemnat grad de inteligență.

Îi lipsește învățătorului inima bună, îi lipsește lui gradul cuvenit de inteligență, precum și darul de clară osebire a celor observate în școală și afară de ea, dreptatea lui ușor poate deveni tiranie, ceea-ce 'l-ar dejosii înaintea copiilor, înaintea populațiunii întregi și e privit ca un adevărat despot.

Dreptatea lui în școală se arată la împărțirea laudelor și a pedepselor. Aci trebuie să fie cu osebită băgare de seamă și foarte conștientos. Să împartă laudă ori pedeapsă acelora cari merită.

Să judece mult și bine, ca nu cumva prin iuțimea firei sale să se facă tiran. Să nu laude prea mult, dar' nici să pedepsească prea mult, căci și cu una și cu alta se obișnuiesc școlarii și devin cu timpul nepăsători.

Zace în interesul învățătorului de a afla efectul pedepselor nu după cantitate, ci după calitate. Învățătorul, care la mânie nu se știe stăpâni, să deosească pe sine la barbar și înaltă pe școlarul seu la martir. Un astfel de învățător este neuman.

La pedepsire să fie cu considerare la vîrstă, sex, temperament, gradul de cultură și starea sănătății a școlarii. În decursul prelegerilor însă pedepsirea nu prea are loc.

Ca pedepse în școala poporală se iau:

a) a lăsa școlarul să stea în picioare;
b) a-l scoate din șirul școlarii;
c) a-l opri după prelegeri în clasă. Numai dacă aceste feluri de pedepse rămân fără efect vin:

d) cele corporale, cari se efectuează cu un băt vînjos încet și cu multă grije. *)

Neconsulte ar fi:

a) palmuirea peste cap;
b) baterea cu cartea ori pumnul;
c) împingerea, tragerea de păr ori de urechi, darea pe palme ori pe vîrfurile degetelor, ingenuncherea, poreclirea, injurarea ș. a. Astfel de pedepse turcești

*) Copii în vîrstă până la 5 ani conform principiilor educațiunii să pedepsescă aici-colea cu pedepse corporale, căci ei nu știu ce se cuvine și ce nu se cuvine. Atîta însă știu, că dacă fac rău, urmează pedeapsă. Crescînd și ajungînd vîrsta școlarii, s'a dezvoltat în ei simțirea și simț de ajuns unele cuvinte dojenitoare ori pedepse ușoare, ca ei să asculte. Durere însă, în cele mai multe cazuri este educațiunea de acasă greșită și învățătorul este silit a lua reful și la pedepsele corporale de sub d).

și murdare să ese din școala poporală română, căci nu corăspund inteligenței învățătorului din secolul al XIX-lea.

4. Învățătorul consecuent.

Pentru-ca învățătorul să-și poată ajunge scopul, trebuie încă dela început să deprindă școlarii sei la ascultare. Aceasta s'o exercite până atunci, până-ce ascultarea s'a prefăcut în a doua natură a școlarii și dela un timp nu mai preferă alta decăt ce-i drept și bun.

A urî ce-i urît și rău și a preferi ce-i drept și bun, este o virtute. Virtutea nu se poate învăța; la virtute trebuie școlarii deprinși. Deprindere se face până-ce devine obicei, obiceiul ascultare, ear' ascultarea să fie baza disciplinei în școala poporală.

Nu înțelegem aici cea ascultare, care deosește școlarii la sclavi tremurători, ear' pe învățător le tiran, ci cea ascultare, care purcede dela voea bună și dela iubirea adevărată a școlarii, cătră învățători, cătră școală, cătră învățămînt.

Ascultarea cea adevărată își trage rădăcina nutritoare din consecuența învățătorului. Vedem dar', că iubirea consecuentă este iubirea cea adevărată și numai această iubire este durabilă, neobositoare, care trage după sine respect și autoritate.

Să nu uite învățătorul nici-odată, că consecuența nu este numai pe deasupra, ci își are rădăcina adânc în caracterul seu. (Va urma).

Schițe culturale din Bănat.

Reprivire asupra dascălilor, școalelor și gazetelor române din Timișoara.

de

George Ardelean, avocat.

(Urmare și fine).

Despre școala română din suburbiul *Maiere* aflăm, că primul învățător român a fost pe la anul 1784 *George Mitrovici* cu salar de 75 fl., care se urcă la 1790 la 150 fl. La anul 1802 *Trifon Ioanovici*. Ear' la anul 1808 se alege la propunerea directorului *Grigorie Obradovici* din partea magistratului *Trifon Sretco*. La anul 1810 se alege *Dimitrie Chitarici*, dar' acesta nu primește alegerea, ci în locul lui se alege *Paul Paulovici*, dar' și acesta se mută la *Liget*, deci se alege la anul 1811 earăși *Trifon Sretcovici* (mai nainte *Sretco*).

La anul 1815 rezignează *Sretcovici* și se alege la propunerea directorului *Luca Chengelați Paul Martinovici*. La anul 1822 se alege *Mihaiu Gruici* din *Pobda*. În contra acestui dascăl, care se vede că a fost Român, care nu știe sîrbește, se plînge directorul local fostul dascăl *Trifon Sretcovici* la magistrat, în anul, 1826 că nu învață *limba ilirică*. Se exmite comisarul de școală *Petrovici* spre cercetarea acusei, care constată, că comuna cere un dascăl, care să știe românește, sîrbește și nemțește.

Dar' *Gruici* totuși mai funcționează încă 4 ani până la anul 1830, în care an se alege *Zacharie Stojanovici*. Dar'

Răspuns: Dacă pămîntul, de care ne vorbești, conține în sine și umezeala de lipsă, apoi poți să cerci cu următoarele sîmînte: iarba spicoasă (phleum protense), din a cărei sîmîntă trebuie la un jugăr cîte 7 chlgr., un chlgr. costă 40 cr., iarba cu clopoței (daclis glomerata), din a cărei sîmîntă să recer cîte 20 chlgr., un chlgr. costă 1 fl., luterăna de nêsip (medicago media), din a cărei sîmîntă să recer 17 chlgr., un chlgr. costă 90 cr., trifoiul încarnat (trifolium incarnatum), din a cărei sîmîntă să recer 18 chlgr., un chlgr. costă 40 cr. ș. a. Toate aceste sîmînte se pot procura dela firma *Mauthner Ödön* din *Budapesta IV.*, strada *Andrássy nr. 23.*

Sîmînatul se poate face în decursul verei ori-și-cînd. Mai bun este însă sîmînatul sîvîrșit primăvara. Sîmînte numite se amestecă cu nêsip de cel mîrunt și așa se seamîna. Sîmînatul trebuie sîvîrșit înaintea unei ploii mai mari, cînd apoi sîmînta se astupă și de sine, fără de a mai grăpa locul. Înaintea de a sîmîna sîmînta ar fi bine ca să încerci încâtva și îmbunătățirea pămîntului, prin adaugerea unei pături cît de subțire de gunoii cu pămînt humos sau lutos dintr'un alt pămînt din apropiere.

Invitare de abonament.

De curînd s'a împlinit jumătatea dîntăiu a anului curent și „**Foia Poporului**“ a intrat în a doua jumătate din anul al VII-lea al vieții sale.

Credincioasă programului seu și menirei sale de a fi o făclie luminătoare pentru talpa țerei, pentru țeranul român, ea-și va urmări mai departe scopul cu aceeași rîvnă, cu aceeași iubire și interesare pentru toate afacerile, pentru toate lipsele poporului nostru, ca și până acum.

Direcțiunea foilor noastre naționale nisuind a face foia tot mai bună, mai folositoare și mai corăspunzătoare trebuințelor poporului nostru, a angajat noue puteri lucrătoare la foaie, atît pentru partea economică, cît și pentru celelalte părți.

Astfel putem făgădui, că „**Foia Poporului**“ va fi pe zi ce merge tot mai bună și mai folositoare. Noi nu crutăm nici o jertfă, ca să putem da cetitorilor nostri o foaie în adevăr bună și făcută anume pentru trebuințele lor, ear' în schimb cerem să ni-se dea spriginul, chiar în măsură mai mare ca până acum.

Astfel deschidem nou abonament pentru „**Foia Poporului**“ pe jumătatea a doua a anului curent.

Ea va eși în aceeași mărime ca și până acum și împodobită cu frumoase ilustrații și cu prețul de până aci.

Subscrisa administratie roagă pe toți prietenii și spriginitorii acestei foi, să o aboneze și să îndemne și pe alții a o abona. Prin aceasta fac un lucru bun și folositor, de oare-ce unde intră „**Foia Poporului**“, intră lumina și deșteptarea.

Administrațiunea

„**Foii Poporului**“.

comuna nu este îndestulată cu dînsul, deci se alege la anul 1834 *Petru Gerban* din Sécusij, acesta însă nu vine, deci substitue magistratul pe *Ioan Şuşurian*, fără preparandie. La anul 1835 se alege vestitul *Moise Botta*, dascălul din Giroc.

Dar' comuna se împotrivesc alegerii lui din cauză, că dînsul ar face propagandă pentru *unire* şi cere, că până se va alege alt dascăl să rămână substitutul *Şuşurian*.

Însă directorul Chengelaţi urgează alegerea nouă şi se alege în Noemvrie 1835 *Iosif Covaci* din Cadar, care rămâne până la anul 1861, pe când apoi s'a ales *Petru Popovici*, ear' în urma lui actualul învăţător *Ioan Măţu*.

Am amintit până aci fugitiv pe dascălii limbei şi culturii româneşti în oraşul nostru, cari singuri au fost pionierii naţionalităţii noastre în trecut până în anul 1850 ai absolutismului în acest ţinut. Progresul nu a fost mare, abia doi-trei cărţurari au eşit, ca productul ostelelor lor aproape de jumătate de secol, între cari putem număra pe *Dr. Paul Vasici* şi frate-seu avocat în Vêrşet, pe *Petru Cermena*, fost căpitan al oraşului Timişoara, *Constantin Ioanovici*, fost consilier şi inspector de şcoale, apoi *Petru Lapulov*.

Abia în anii 1850 s'a deschis aci în Timişoara *catedra pentru limba şi literatura română la gimnasiul piariştilor*.

Ca prim profesor a fost denumit *Petru Popescu*, pentru limba română şi franceză. Cu începerea anului şcolar 1851/1852 fu introdus acest profesor în catedra sa. Octavanul *Atanasiu Marinescu* 'l-a întimpinat cu o vorbire călduroasă în clasa a opta, unde toţi studenţii din întreg gimnasiul au fost adunaţi. Numele profesor a răspuns cu o vorbire însufleţitoare de remarcă.

Acel profesor apoi ne-a învăţat să iubim limba noastră atât de dulce şi frumoasă şi să cultivăm literatura română, precum şi cea a surorilor noastre de gîntea latină, anume cea franceză şi italiană.

Dînsul în anii 1860 s'a mutat la Bucureşti, unde a ajuns director la renumitul gimnasiu *Lazăr*; acolo a şi murit.

După dînsul a urmat în catedră binecunoscutul literat şi filolog *Simeon Manguica*, căruia după scurt timp îi urmează *Paul Tempea*, care după câţiva ani se mută la Lugoj, unde ocupă şi astăzi catedra de limba şi literatura română la gimnasiul de stat de acolo.

În urma lui a venit ca profesor de limba şi literatura română *George Crăciunescu*, care după scurt timp preoţindu-se, ca protopresbiter în Belinţ, a părăsit catedra.

Până la acest profesor catichisarea studenţilor a fost încredinţată preoţilor sârbi din cetate, dar' întemplantându-se în anii 1864 despărţirea ierarhică, dînsul a fost totodată şi catichetul studenţilor gr.-or, români.

În locul lui fu denumit teologul *Lazar Tiapu*, care însă după scurt timp în anii 1870 a mulţumit şi la recomandarea dlui episcop al Aradului fu denumit actualul profesor *Petru Anca*, preot în suburbiul Maier.

Înainte de 5 ani a fost denumit din partea consistorului din Arad *Alexandru Mihuşa* ca catechet pentru elevii gr.-or. din toate celelalte şcoale din cetatea Timişoarei. Ear' catechet pentru toţi studenţii gr.-cat. este preotul *Grigorie Trăilă* din Fabric.

Un coleg mai puţin.

Sibiu, în Iulie 1899.

Perdere a oamenilor de nădejde pentru viitor ori-când este greu simţită; astăzi însă mai mult ca totdeauna. O astfel de pierdere am îndurat în săptămîna trecută prin trecerea la cele vecinice a tinerului învăţător *Ioan Ciolan*.

Născut în comuna Şura-mică lângă Sibiu, I. C. a studiat şcoala primară şi gimnasiul inferior de stat din Sibiu şi cursul pedagogic în Blaj. În 1898, pe când era încă în cursul III. pedagogic, începînd din Martie a suplinit, cu permisiunea mai marilor sei pe Romul Simu, înv. la şcoala gr.-cat. din Sibiu. În acest timp scurt a dovedit cunoştinţe frumoase şi dibăcie deosebită pentru chemarea sa, dînd cu şcolarii un examen vrednic de toată lauda; după care a mers şi 'şi-a făcut examenul pedagogic pe curs III.; ear' cu începutul an. şcol. 1898/9 a fost numit cantor-învăţător în comuna Petelea lângă Reghin, unde ca şi în Sibiu, ca şi în Blaj, comuna sa şi pretutindenea, a avut cele mai alese purtări de pildă tuturor şi a dat un examen cu şcolarii, cum nu s'a mai pomenit în Petelea.

Ioan Ciolan avea o iubire nemărginită pentru bunii sei părinţi, cătră fraţi, rudeni şi prieteni, era un tîner modest şi cu frica lui D-zeu, plin de rîvnă cătră şcoală, biserică şi naţiune şi un neobosit învăţător. Pe lângă limba maternă vorbea limbile: maghiară, germană şi săsească.

Înzestrat dela D-zeu cu atâtea însuşiri alese şi însuşi, prin buna îngrijire a părinţilor şi străduinţa proprie, câştigându-şi cunoştinţe şi aptitudini frumoase pentru chemarea sa, a dovedit deja că este un învăţător întru toate la locul seu, aşa cum se cere să fie învăţătorii de azi ai poporului român şi că ar fi fost în stare să ducă lupta în ori-ce comună şi între ori-ce elemente, cu cari noi Românii sîntem amestecaţi.

Dar' o boală nemiloasă s'a aruncat năpraznic asupra dînsului şi în scurt timp a vestejit vieaţa sa, la vîrstă abia de 22 ani.

Doliul, ce 'l-a causat moartea sa, 'l-a descris în colorii vii bunul preot *Aron Mihuleţ* în predica şi iertăciunile frumoase ce 'i-a ţinut, şi subscrisul, care a vorbit la mormînt arătînd golul simţit, ce acest tîner bun lasă în urma sa.

Înmormîntarea răposatului s'a făcut în 1 Iulie n. a. c., luînd parte numeros public — Români şi Saşi — din comună, din Sibiu şi Ocna-Sibiului.

Junii şi junele din comună 'i-au cântat între altele şi un vers frumos şi în cea mai exemplară ordine au însoţit pe răposatul până la locul de odihnă, lângă biserică. Îndeosebi ordinea acestora a fost de toată lauda. În fruntea conductului cei 3 prapori bisericesti, după care a urmat un june cu un steag de doliu, lângă el o jună; apoi un tîner student cu crucea destinată pentru mormînt, la dreapta şi stînga sa câte o fetişoară; după aceste alte 3 fetiţe, cea din mijloc, fiica părintelui Mihuleţ, îmbrăcată în alb şi purtînd o perinuţă albă pe mâni, urmau tinerii cu sfeşnicile earăşi între 2 fete, după aceea preotul şi cântăreţii, apoi mortul dus de 6 juni, pe lângă fiecare mergînd câte o jună purtînd cununi de flori naturale, ca şi celelalte june de cari am pomenit până acum. Obiceiuri simple, dar' fru-

moase şi înălţătoare, cari lasă impresiuni adesea mai adânci şi mai edificatoare, decât la îngropăciuni, cum s'ar zice, mai mari, unde aproape totul e străin.

Dar' de ce atîta vorbă pentru un biet de dascăl? vor zice mulţi. Pentru-că, cum zice *Carmen Sylva*: »*Regele poate să necinstească tronul seu şi să-l tragă în noroiu, ear' cărbunaru poate să facă din cuptorul lui un altar pe care să jertfeşte în fiecare zi pe sine pentru ai sei, pentru datoria sa*«. Şi cred, că exemplul faţă de cărbunar se potriveşte foarte bine în ce priveşte pe părinţii iubitori de jertfe ai răposatului cari 'l-au pierdut tocmai când le putea fi de ajutor şi însuşi pe răposatul, care a căzut jertfă, făcîndu-şi cu sfinţenie datoria şi căruia să-i fie ţerîna uşoară! În veci pomenirea lui! **Romul Simu.**

Scrieri pedagogice.

Pe când la noi foile pedagogice stagnează grozav, şi nepăsarea unor învăţători e aşa de mare, încât nici *gratuit* nu vor să aibă o foaie pedagogică... — în România e mişcare vie pe terenul învăţămîntului. Foi pedagogice sînt multe şi scrieri de acest fel apar asemenea una după alta.

Am însemnat deja cartea dlui *Cliniciu*, »*Evoluţia popoarelor*«, care dă multă atenţiune şcolii. Cartea dlui *Popovici-Conte*, ce am anunţat în nrul 123 bate tot în direcţia educaţiunii.

Acum anunţăm următoarele scrieri:

A apărut:

»*O vizită pedagogică la şcolile primare din Germania şi Austria*« — de *V. Gr. Borgovanu*.

Broşura de 57 pagini cuprinde un raport adresat ministrului de culte şi instrucţiune român, asupra experienţelor câştigate. Insistă mai cu seamă asupra scris-cetitului, caligrafiei, desemnului şi creşterii morale. Costă o coroană. Învăţătorii noştri vor pute-o ceti cu folos.

Va apăre:

Curs de pedagogie de *I. Găvănescu*, profesor la universitate în Iaşi.

Cartea dlui *Găvănescu* va fi un volum de aproape 400 pagini, îmbrăţorşînd întreagă pedagogia.

La introducerea se arată raportul dintre educaţie şi evoluţie, evoluţie şi naţionalism. Tratează apoi pregătirea educatorilor, cum trebuie să fie, şi cum e de fapt în Anglia şi America. Cartea are trei părţi: I. *Pedagogia filosofică*, anume pedagogia ca ştiinţă, puterea educaţiunii şi problema ei. II. *Metodologia*, educaţia fizică, morală, estetică, religioasă. III. *Didactica*. Partea aceasta ocupă aproape jumătate de volum.

Cei-ce ar dori să-şi procure cartea se pot anunţa la librăria noastră. Preţul nu-l cunoaştem încă.

La noi în pregătire pe acest teren nu cunoaştem decât *Almanahul învăţătorului* de harnicul învăţător *Velcean*, din Reşiţa. În estan *Almanahul* intră în al 2-lea an; se va tipări în tipografia noastră şi precum aflăm va apăre faţă de anul trecut cu numeroase îmbunătăţiri, atât în cuprins, cât şi în ajustarea exterioară. Fiecare învăţător ar trebui să-şi procure această carte, care merită să o poarte fiecare la sine, ca un *notes*, plin de îndrumări şi cunoştinţe, cari stau învăţătorului la îndemînă. Prenumerări primim şi noi pentru a uşura propagarea folositorului *Almanach*. Preţul unui exemplar frumos compactat în anul trecut a fost 1 fl. În estan, dacă vor fi mulţi prenumeraţi, poate ca şi preţul să se reducă ceva.

Răvașul școlii.

Almanachul învățătorului român. Mai toate ziarele, ce ne sosesc din România, anume »Timpul«, »Epoca«, »Constituționalul«, »Drapelul«, »Ecol Moldovei«, »Liga Română«, etc. au publicat apelul dlui Ios. *Velceanu*, din Recița, în cauza *Almanachului* ce a întemeiat. E nădejde, că mulți pedagogi din România vor răspunde la acest frățesc apel cu câte un articol, contribuind astfel la ridicarea acestei publicațiuni, care e menită a stabili legătură solidă între învățătorii noștri, și ale fi de ajutor întru împlinirea chemării sublime ce au în mijlocul poporului nostru.

Văzând această frumoasă interesare din partea fraților din România învățătorii noștri vor prinde curaj, și nu vor întârzia a contribui și ei, cu ce pot, la dezvoltarea *Almanachului*, care merită tot spriginul moral și material al tuturor celor ce iubesc școala română și au la inimă interesele ei.

Învățător premiat. Ni se scrie din *Babța* (Sălagiu): Comitetul dela »Országos erkölcsnemesítő egyesület« (Reuniunea pentru nobilitarea moravurilor) din Budapesta, aflând, că învățătorul *Gavriil Aluășiu* a înființat în comuna noastră afară de »*Societatea de cumpătare*« și »*Societatea junimeii*«, care are statute aprobate de ministerul internelor — l-a onorat cu o *diplomă de recunoștință* în care numele e scris cu litere de aur, și l-a dat și un premiu de 100 coroane.

Reuniunea din Budapesta a făcut un act rar, din partea Ungurilor. Pentru învățătorii noștri distincția meritată ce i-s'a făcut trebuie să le fie un indemn de a lucra și ei pe acest larg și frumos teren, cu atât mai virtos că recunoștință vor primi dela întreg neamul românesc, ear' premiu le va fi înșiși roadele bune ce vor câștiga cu munca lor.

Concure. Cu termen de 30 zile dela prima publicare, sunt escrise concurse pentru ocuparea posturilor învățătoresci la școlile gror. din: Porcești (două posturi), Porumbacul-superior, Sebeșul-inferior, Sebeșul-superior, Sărata (protopresbiteratul *Aurigului*), Roșcani-Mihăești, Brisnic, Lăpușnic, Lăpușul-superior, Rădulești, Panc-Seliște, Lăpușul-inferior, Stăncești-Ohaba, Baștea-Holdea-Coșești, Fintoag, Dobra (protopresbiteratul *Dobrei*), Poiana, Apoldul-de-jos, Merceurea, Apoldul-de-sus, Rod, Reci, Gârbova, Tău (protopresbiteratul *Merceurei*), toate cu salariu de câte 300 fl. și accesoriile; cel din Dobra e salarizat cu 400 fl.

CRONICĂ.

Faptă creștinească. Veduva *Paraschiva Vărsan* din Bătești a cumpărat pentru biserica din *Margina* un clopot în preț de 420 fl. D-na Vărsan în ziua de Sânt-Petru s'a declarat înaintea comitetului parochial din Jupănești, că va cumpăra și pe seama bisericii din acea comună un clopot în preț de 200 florini.

Mulțumită. Primum următoarele: Subscrisul în numele daunaților prin foc din Viștea-de-jos aduc prin această, mare mulțumită aranjierilor petrecerei din Voila pentru suma de 15 fl. împărțită azi daunaților, ca plus din venitul acelei petreceri. Tot așa primăriei comunale din Voila și Beșimbac pentru bucatele trimise la timp, celor lipsiți. — Fapta bună se laudă de sine. Viștea-de-jos, 13 Iulie 1899. *George Borzea*, not. cerc.

Barbarii ungurești. În comuna Mocea din comitatul Comorn s'a întâmplat, că cineva a furat din cassa primăriei niște bani. Protopretorul *Szabó*

Kálmán, contabilul *Molnár Gedeon* în companie cu judele comunal *Tunyí József* și cu notarul *Göbel Lajos* au arestat pe câțiva înșiși din comună, având prepus asupra lor, și prin cele mai oribile torturări cercau a-i sili să mărturisească furtul. E o întreagă litanie de schinjuiri ca pe timpul inquisiției spaniole, între cari legarea fedeleș, baterea talpelor, palmuiri, spânzurări de coate nici că ar mai fi de luat în seamă pe lângă oribila *ardere cu spirt și raderea unghiilor până la os*. Acești campioni ai culturai maghiare au aprins spirt și l-au pus să ardă sub talpele nenorociților, după aceea au vărsat pe picioarele goale ale lor spirt aprins, ear' unora dintre ei le-au înțepat sub unghii cuțite etc. E un cas ne mai pomenit de barbarie, de care pot roși cultivatorii țerilor din răsărit, cum se numesc Maghiarii pe sine.

Urmările beției. În Fabricul Timișoarei într-una din serile trecute zidarul *Iosif Klimák* răsculase întreagă strada prin sbierătele lui. Era beat omul și isbucnise asupra-i nebunia beției.

Pentru schimbarea talerilor găuriți, ori în ori-ce chip scăzuți în pond și rei pentru circulație, ministrul de finanțe a prelungit termenul pe timp nehotărît. Precum se știe, oficiile de dare răscumpără acești taleri în valoarea materiei și greutatei lor.

Năpasta. În *Lugoj* la o panoramă un băiat de 9 ani a câștigat alaltăieri un frumos penișil. Văzând aceasta un alt băiat, anume *Anton Gilt*, i-a smuls din mână penișilul și a luat-o la fugă. Ceialaltă băieți l-au luat la goană. În fuga lui, *Gilt* a trecut pe lângă băiețelul de 8 ani al protopresbiterului *Dr. George Popovici* și crezând că și el aparține celor cari îl gonesc, i-a împlântat în umăr cuțitul cu așa putere, încât micul *Popovici* a căzut la pământ scaldat în sânge. Rana e periculoasă.

Barbarino. Notarul cercual din *Criș*, comitatul *Târnava-mare*, și-a bătut scriitorul de l-a făcut tot sânge și apoi l-a încuiat în pivniță, unde fără pâine fără apă l-a ținut închis șapte zile. Protopretorul aflând despre aceasta l-a destituit din post pe crudelul notar și l-a dat pe mâna judecătoriei criminale. Notarul se cheamă *Barbarino Márton*.

Vânătoare de mistreți. În hotarul comunei *Eléd* (comitatul *Odorheiului*) porcii sălbateci s'au sporit așa de mult, încât devastează total sēmăturile bieților oameni. La rugarea antistiei vicecomitele a dispus să se facă vânătoare, spre care scop s'a constituit deja o mare societate de vânători, având în curând să ese la goană în contra nechemăților oaspeți pădurenii.

Credința deșeartă, spre rușinea celor cari nu se pot desbăra de ea, se mai ține încă prin unele ținuturi românești. Astfel în *Ticușul-român* — după-cum cetim în »*Magyar Polgár*« dela 17 Iulie — câțiva oameni în 3 Iulie au desgropat trupul unei femei și punându-i în gură scăluș l-au îngropat eară. Dumineca trecută, după miezul nopței, au desgropat de nou cadavrul și tăindu-l în bucăți i-au seos inima și punându-o pe vâtrar au purtat-o jur împrejur prin cimiter, apoi au aruncat eară în mormânt bucățile de cadavru și le-au îngropat. Se zice, că aveau de gând să facă astfel și cu alte două morminte de femei, dar' au intervenit autoritățile. În contra făptuitorilor s'a introdus cercetare. Causa acestei barbarii medievale e credința deșeartă, că

femeia fusese strigoaie și ea e vina, că în comună băntuie între vite boala de splină.

A murit de jale. Zilele trecute a fost dus spre vecinica odihnă cărcimarul *Petru Ceacovan* din Timișoara. La trei zile după înmormântare a murit și nevastă-sa. I-a curmat zilele jalea după soțul ei.

Vifor. În Budapesta a f st Duminecă după ameazi mare viscol împreunat cu povoiu și dese tunete și fulgere. În două locuri a lovit trăsnetul: în moara cu vapor »*Concordia*«, pe care a aprins-o, dar' focul a fost în curând localizat și stins, și într'o haltă a tramvaiului electric, unde se aflau adăpostiți de ploaie doi copilași. Fulgerul a sfărmat lampa electrică, ear' copilași au scăpat numai cu sgărieturi cauzate de țandurele de sticlă.

Ucis de fulger. Flăcăul *Todor Haneș* din Cămpeni, surprins în câmp de vifor, s'a adăpostit sub un copac, unde l-a ucis fulgerul.

Furtună în România. Mercuri și Joi a căzut asupra Brăilei, a băilor *Lacul-Sărat* și asupra județului *Tulcea* o ploaie torențială însoțită de tunete, fulgere și trăsnete. În județul *Tulcea* mai multe sate au fost inundate. O trăsură, fiind surprinsă pe drum, a fost ridicată de vânt cu cai cu tot, ear' în căderea ei s'a sfărmat toată.

La Comunitatea de avere a fostilor grănițeri din comitatul *Caras-Severin*, sânt de ocupat două posturi de codreni (pădurari). Cererile sânt a se adresa la »*Oficiul de economie al Comunității de avere*« în *Caransebeș*, cel mult până la 25 Iulie.

Catastrofă în Viena. În apropiere de un mic parc din Viena a explodat Joi un butoiu de spirt, dela care au luat foc hainele unor copilași ce se jucau în parc. O fetiță a murit în flacări, ear' doi băieței au primit arsuri așa de grele, că nu e speranță de a fi scăpați de moarte. Mama fetiței, când a aflat despre moartea teribilă a ei, a murit de apoplexie.

Urnașul Țarului. În urmarea morței moștenitorului de tron al Rusiei, »*Monitorul oficial*« rusesc publică un manifest al Țarului, prin care proclamă, pe basa legii de succesiune, pe fratele seu mai mic, *Marele Duce Michail Alexandrovich* de *Principe moștenitor de tron*, câtă vreme Țarul nu va avea fiu.

În Chișirid țeranul *Petru Sabo* în ziua de Sântpetru eșind la câmp să care fân, a fost surprins de vreme grea și ucis de fulger.

Tisza — defraudant. Casina din *Isaszegh*, după-cum raportaserăm la timpul seu, a făcut arătare contra lui *Tisza László*, fratele lui *Coloman Tisza* ganeful, că în calitate de president al comitetului pentru ridicarea unui monument honvezilor din 48, în *Isaszegh*, a folosit spre scopurile sale private banii încurși la el. Judele *Dull Bela* terminând investigația a transpus actele la procuratura de stat, care — după-cum află »*Tiszántul*« — a făcut deja propunere, ca *Tisza László* să fie pus sub acuză pentru defraudare.

În Apatin subnotarul *Molnár* și scriitorul *Oláh Andor* în 14 Iulie au plecat cu luntrița pe *Dunăre*. Luntrița s'a răsturnat și *Oláh* s'a înecat în valuri.

Sfințire de biserică. Din *Boznițamare* (comitatul Sătmăr, tractul Cetateade-peatră) ni-se scrie, că puținii credincioși gr.-or. de acolo, în înțelegere cu parochul din *Finteușul-mare*, *Stefan Dragoș* (la care aparținea ca filie), 'și-au zidit o biserică, ajutați de consistorul din Sibiu cu 150 fl. Locul pentru biserică l-a dăruit *Gaje Floare*, ear' la zidire a jertfit mult poporeanul *Ioan Breban*. Biserica a fost gata pe Paști și a fost sfințită la Dumineca Mironositelor prin preotul *Dragoș* din *Finteușul-mare*, fiind de față o mare mulțime de popor. Sub durata slujbei cântările liturgice le-a săvârșit dl învățător din *Finteuș* *Gavril Bogdan*, cu corul seu, care a cântat foarte frumos.

Insoțire de bucate. Din *Bozeș* (lângă Gioagiu) ni-se scriu următoarele: Cu plăcere viu a vă aduce la cunoștință că de când am prenumerat prețuita *»Foaia Poporului«*, din care cetind multe lucruri folositoare poporului, cu ajutorul lui D-zeu ne-am înscris vre-o 30 de inși ca să înființăm o *»Insoțire de bucate«*. Toate sunt puse la cale, numai statute ne lipsesc, ca să le trimitem spre întărire.

Abonamentul nrul 3363.

Cărți noue. »Societatea pentru fond de teatru« între altele scoate și piese teatrale, (biblioteca teatrală), potrivite pentru noi. Asupra acestor piese atragem luarea aminte a acelora, cari joacă teatru pe la sate și orașele.

Acum a eșit piesa a 5-a și a 6-a anume:

Trei doctori, comedie într'un act, localisată de *Virginia A. Vlaicu*, și

Pălăria ciasornicarului, comedie într'un act, localisată de A. G. N.

Au mai apărut:

Povești populare de cuprins moral, eulese de *S. Teodorescu Chirileanu* (8 cr.)

În *Oarda-de-jos* se va da o producțiune teatrală-declamatrică, Duminecă, în 8/30 Iulie a. c., în pavilionul de vară a hotelului de acolo, al cărei venit curat e menit pentru școală.

Programul e: 1. *Dușmancele*, poezie de G. Coșbuc, declamată de d-șoara *Rafila Cutean*. 2. *Dialog*. Actul al V-lea scena IV. și V. din Ovidiu, de V. Alexandri. 3. »Vecinătatea periculoasă« comedie într'un act (după A. v. Kotzebue) de Trocaru. După producțiune urmează dans. În pauză se va juca »Călușorul« și »Bătuta«.

În *Borșa* (comitatul Cojocna) se va pune peatra fundamentală a bisericii române gr.-cat., ce se zidește, — la 30 Iulie a. c. Actul benedicției se va începe la 10 ore de dimineață, după care la 2 ore va urma prânz comun, ear' după prânz la 6 ore petrecere cu joc, în favorul nou edificândei biserici. La 10 ore seara va fi jocul național »Călușorul«.

Maial în Alba-Iulia. În 19 Iunie a. c. (a doua zi de Rosalii) s'a ținut maialul elevilor dela amândouă școalele române din Alba-Iulia, care, deși timpul a fost nepriincios, a succes foarte bine. Ziua a fost ploioasă, dar' cu toate acestea băieții 'și-au petrecut bine în pavilion cu jocuri și cântări. Seara s'a adunat tinerimea inteligentă și s'a început jocul. Succesul moral, cât și material a fost multumitor.

Din suma încassată de 73 fl. subtrăgându-se spesele, a rămas un venit curat de 17 fl. 30 cr., cari cu ocaziunea examenelor s'au împărțit ca premii între elevii ambelor școale române după merit, dar' așa, că nici un elev nu s'a depărtat fără de a căpăta ceva.

Au suprasolvit următorii:

George Albu 1 fl.; Nicolae Meteșan 2 fl.; Dr. Fodor 1 fl.; Cornel Fetița 1 fl.; Ioan

Anghel 1 fl. 50 cr.; Ulbrich 1 fl.; Ioan Medrea 1 fl.; A. Bogdan 1 fl.; Ignatie Borza 1 fl.; Nicolae Muntean 1 fl.; Candrea Cam. 50 cr.; Groza 70 cr.; Petras 60 cr.; Iosif Cirlea 50 cr.; Velican 50 cr.; Rusan, Mărginean Nicolae, Corneliu Roșescu, Petru Cirlea câte 60 cr.; German 30 cr.; Ioan Candrea, Mihaiu Mihaiu, Fl. Rusan, Șerban câte 20 cr.

Mulțumind din adâncul inimei și pe calea aceasta tuturor participanților, precum și acelora cari au suprasolvit, rog pe on. public din Alba-Iulia a nutri și mai departe dragostea și iubirea de școală, ce a arătat-o până aci și-l rog să ne spriginească cu bunăvoință, căci scopul principal: *bucuria elevilor și a părinților* cauzată prin astfel de prilejuri și *unirea și bună înțelegerea* tot mai mare ce se poate naște între fii de același sânge, cu cât astfel de conveniri sociale ar fi mai bine cercetate, toți le simțim!

Pentru aranjeri:

T. Pampu.

Logodnă. Ni-se împărtășește următoarea știre: Dl *Iosif Cosmuța*, învățător român gr.-cat. în *Cehalul-român*, 'și-a încredințat de fiitoare soție pe d-șoara *Marița Gulyás* din *Chiram*.

Dar creștinesc. Subscrisul, în numele comunei bisericesti gr.-or. române din comuna *Cornia* (cercul pretorial Teregova), viu și pe această cale a aduce profunda noastră mulțumită mult stimatului domn *Ioan Petrașcu*, căpitan în pensiuie, născut în comuna noastră *Cornia*, ear' acum locuitor în Sibiu, precum și stimatei d-șoare *Elena Petrașcu*, ca fiică, având un simțământ nobil și o distinsă aplicare cătră poporeniului sei, a dăruit în favorul sfintei noastre biserici 6 jugere de pământ în preț de 400 fl. și cu un venit anual de 30 fl.

Scopul acestui dar este, ca din venitele anuale, la timpul seu să se ridice la sfânta noastră biserică un ciasornic spre eterna memorie a stimatilor dăruitori. Dumnezeu să le dea deplină sănătate și să le lungească firul vieței la mulți ani. **Ilie Căltun**, epitrop.

Pentru un chițoran. În curtea lui *Kovács Bernát* din *Timișoara* căsenii s'au pus zilele trecute să prindă un chițoran (cloșan). La un loc pândea cu o bătă în mână nevasta lui *Kovács*. Chițoranul huiduit din celelalte părți a luat fuga spre ea, 'i-a sărit pe mână și apoi în obraz, la ce femeia dând un țipet înfiorător a căzut la pământ. De spaimă a căpătat apoplexie de inimă. Joi a fost înmormântată.

La școala de vințelari din *Aiud* sânt a se ocupa pentru cursul de trei ani 5 locuri de jumătate gratis și 1 gratis întreg. Cererile pentru obținerea vre-unuia dintre aceste locuri stipendiate sânt a se înainta până la 20 August direcțiunei școlaei. Concurenții au să fi implinit vârsta de 16 ani, să fie sănătoși și de construcție puternică, să fi absolvat cel puțin 4 clase elementare și să dea declarație dela părinți ori tutori, că înainte de încheierea cursului de trei ani nu vor părăsi școala.

Facultatea de medicină din *Iași* a proclamat doctor în medicină pe d-șoara *Maria Anastasescu*, internă la »Caritatea«. E a șesea doctoreasă a facultăței ieșane!

Secerișul. La *Cluj* și în partea cea mai mare a *Ardealului* secerișul s'a început deja. La *Cluj* și jur zilele acestea curge secerișul orzului și secărei, ear' peste câteva zile se va începe secerișul grâului. Recolta întrece cu mult pe cea din anul trecut atât în calitate cât și în cantitate.

Un câne turbat cutrierând zilele trecute întreg satul *Csikmadaraș* (în *Săcuime*), a mușcat cinci copilași și o mulțime de câni. Câni au fost împușcați, ear' copilașii au fost trimiși la *Budapesta* în institutul *Pasteur*.

Ucisă cu coasa. Veduva lui *Kiss Sándor* din *Săldăbagiu* eșise la câmp cu fiul ei să-și cosească holda. Fiul cosea, ear' dinsa aduna spicele în snopi. Ajungând prea aproape, coasa 'i-a tăiat picioarele. Până au ajuns la fața locului oamenii cu medicul, nenorocita a murit.

Act de recunoștință.

Pétruns de însemnătatea clasei de mijloc (meseriașilor) la noi, distinsul avocat și director al institutului de credit și economii »*Ardeleana*« și desinteresat spriginitor al instituțiunilor noastre, dl *Dr. Ioan Miha* din *Orăștie*, a ținut să-și arete generositatea față de »*Reuniunea sodalilor români din Sibiu*«, punând la dispoziția subscrisului comitet diurnele sale congresuale și sinodale în suma de fl. 62.73.

Din această sumă s'a adaus: fl. 15 fondului disponibil, ca taxă de membru ajutor pe 3 ani (à fl. 5); fl. 30.95 la fondul expozițiunei anuale; fl. 8.97 la fundațiunea *Bechniș*, cu menirea de a se cumpăra și distribui între învățăcei și sodali cărți folositoare; fl. 5.68 la fondul veduvelor și orfanilor meseriașilor români și fl. 2.13 la fondul expoziției iubilare.

Prin această sumă, averea *Reuniunei* în bani elocați la »*Albina*«, a ajuns cifra de fl. 614.41.

Dee cerul poporului nostru mulți bărbați de generositatea dlui *Dr. Miha*, căruia aducându-i tributul recunoștinței membrilor *Reuniunei* noastre, îi dorim dela bunul Dumnezeu vieată îndelungată spre a avè mulțumirea de a vedè înflorind pretutindenea clasa meseriașilor nostri, atât de necesară fiecărei națiuni, ce tinde la bunăstare și înaintare.

Din ședința comitetului »*Reuniunei sodalilor români din Sibiu*«, ținută la 13 Iulie n. 1899.

Victor Tordășianu,

președinte.

Zacharie Aron,

notar substitut.

De pe la noi.

— Dela raportorii nostri. —

Nogiorid (Bihor), 16 Iulie n. — Preotul român gr.-cat. *Aurel Popovici*, din *Nogiorid* (lângă *Oradea-mare*), nu vrea să îndeplinească actul de cununie, dacă e căsătorie mixtă (Români gr.-cat. și gr.-or.) și dacă cel de confesiunea gr.-or. nu trece la unire. Resultatul e, că mirii îl părăsesc și rămân necununați.

Astfel am ajuns a fi martori la un lucru de necrezut: poporul voește a-și manifesta alipirea cătră așezemintele bisericești prin fapte și se află »preot«, care îi face imposibil așa ceva. Ce dispoziții are de cuget a lua consistorul român gr.-cat. orădan față de acest preot? (Mirii ar trebui să se ducă să se cunune la alt preot. Red.)

D. Lascu, student în drept.

Bihor, 16 Iulie n. — În comuna românească Cefa (comitatul Bihorului) s'a terminat clădirea edificiului comunal, ce a costat 20.000 fl. (zi: douăzeci mii de florini). Pe spinarea unui sat, ce nu dispune decât de 1000 de suflete și pentru un lucru, unde e suficient și o sumă de trei mii, e o sumă îngrozitoare, dar e fapt.

Vorba e însă, că pe fruntea edificiului stă inscripțiunea: „Községháza”. E rușine pentru Românașii din Cefa, că au jertfit o sumă așa de enormă, pentru înfrumșetarea comunei lor cu un astfel de edificiu și nu au fost în stare a efectui, ca să figureze pe el inscripțiune românească.

Ori nu există preot român în Cefa, care să-și lumineze poporenii sei?

Săcuieu, 16 Iulie. — Astăzi s'a descărcat asupra comunei Săcuieu (cot. Cojocnei) o ploaie torențială, de care aici rar s'a mai văzut, cu toate că comuna aceasta e situată întră munți. Picurii cei mari de ploaie după o 1/2 oră au fost înlocuiți cu bucăți mari de grindină, care în timp de aproape o oră au albit întreg hotarul, pustiind total și slaba recoltă a acestui an.

E înfiorător să privești fețele desperate ale locuitorilor de aici, mai cu seamă femeii, căci bărbații sunt duși mai toți la secerat pe șesul Ungariei. Grindina nici după 2—3 ore dela încetare nu s'a topit, ear' valurile turbate ale așa numitei „Valea Lupului” de pe la 11 ore a. m. au spumegat până seara spălând chiar și edificii mai mici de pe țermuri.

Comana infer., 13 Iulie n. — Grânele și secările sunt foarte frumoase, numai puțin la un corn de hotar le-a cam stricat peatra. Cucuruzele deasemenea, încep oamenii a le rări, ca să lege mai bine. Fân a fost puțin, dar' bun, numai pe jumătate ca în alți ani. Măzărichiile au fost rari și mici în general. Cânepile foarte frumoase. Deasemenea hotarele comunelor vecine, numai la Grid e mai greu, căci a bătut peatra. Afară de aceea au ars astă-vară vre-o 60 familii, pe când aveau adunate toate rodurile de pe câmp. Cei mai mulți au rămas numai cu hainele, nutremânt nimic. Ogorul s'a făcut, deși a fost tare pământul. Mergând într'o zi

în Sona, am văzut că struguri sunt mulți față de anii trecuți, deasemenea verzele sunt frumoase. În săptămânile trecute a fost dela noi o deputațiune de 4 membri la ministrul de interne(?) în scop de a împedea comasarea la care n'a fost învoită comuna.

Deputația spune, că ministrul a promis că va strica comasarea.

Fărăgău, 11 Iulie n. — În comuna noastră, care e curat românească, notarul și judele comunal totdeauna au fost Români. În Februarie pe notarul român *Iustin Pop* l-a suspendat protopretorul din Teaca. Causa nu se știe; în locul lui a rămas fostul subnotar Kis Lajos, un Ovreu maghiarisat. Acest notar a mijlocit cu ajutorul protopretorului, pe fostul jude, Petru Hurducaciu nu l-au mai ales, ci prin Aprilie a. c. au ales în locul lui pe *Gombos Sándor*, un Ungur încarnat.

Spun bătrânii, că nici unul nu-și aduce aminte, ca în Fărăgău să mai fi fost cândva vre-un oficial comunal maghiar.

Noii oficiali comunali numiți prin luna lui Maiu a. c. (dela cine și cu ce poruncă nu știu) demândă poporenii din Fărăgău, ca fiește-care persoană până la 40 de ani, în fiește-care Duminică să meargă la cancelaria comunală, de unde în ordine se poată merge la un anumit loc spre a învăța comanda militară (în limba germană) și treburile la pompă spre a pute fi pompieri.

La cas de nesupunere pedeapsa primă e 10 cr., a II-a 20 cr., a III-a 50 cr., a IV-a 1 fl. și a V-a trimitere la Teaca spre a fi judecat la temniță, și cel-ce din oare-care cauză e escusat dela pompierit, solvește 3 fl. la an.

Tineretul din comună e necăjit că nu-și pot ține jocurile îndatinate avute mai înainte, ear' oamenii mai bătrâni sunt necăjiți pentru osteneala ce o mai au și Dumineca, după șese zile de lucru.

De sub poala Munților-Apuseni. În 8 și 9 Iulie, s'a început secerișul prin comunele de sub poala munților nostri; orzul este secerat deja, acum se taie grânele și secările.

În comunele Micești, Șard, Ighiu, Bucerdea-vinoasă, Cricău, grânele peste

tot sunt tare frumoase, cu excepțiunea unor anumite locuri, unde au fost stricate de ghiață, cum a fost în comuna Șard, în partea hotarului dinspre Bărăbanț. Aci înainte cu vre-o 4 săptămâni, oamenii au fost siliți să-și cosească frumosele grâne și să le dea nutreț viteilor. Cucuruzele asemenea sunt destul de promițtoare. Ierburile au fost cam slabe; va fi nutreț puțin și scump la iarnă. Viile cari încă nu-s stricate de filoxeră, și au fost lucrate la timp, și stropite în contra *peronosporiei*, promit bun cules, mai bun ca cel din anul trecut. Poame mai puține însă ca anul trecut; — curechiile dau înainte, ear' pepenii se arată frumoși.

Anchisevici.

POSTA REDACȚIEI

I. C. în Berivoiu. Poesiile sunt slabe, nu se publică.

V. C. în M. Istoria de Barițiu cu preț scăzut 6 fl. 50 cr. Răsboiul ruso-turc de Alexi nu se mai află de vânzare, dar' este o frumoasă istorie de Coșbuc, 60 cr.

Pentru redacție și editură responsabil: **Andrei Balteș.**
Proprietar: Pentru „Tipografia” societate pe acțiuni: **V. H. Dressnandt.**

Calendarul săptămânii.

Zilele	Calendarul vechiu	Calendarul nou	Soarele
	Dum. a 5-a după Ros., gl. 4, sft. 5.		răs. ap.
Dum.	11 Mucenița Eufemia	23 Apolinaris	4 23 7 37
Luni	12 M. Proclu și Ilarie	24 Cristina	4 24 7 36
Mărți	18 Sob. Ach. Gavril	25 Iacob Ap.	4 25 7 35
Merc.	14 Apost. Achila	26 Ana	4 26 7 34
Joi	15 SS. M. Chiril și Iul.	27 Pantaleon	4 27 7 33
Vineri	16 S. Muc. Atinogen	28 Inocențiu	4 28 7 32
Sâmb.	17 + M. Marina	29 Marta	4 29 7 31

Tîrgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 12 Iulie: Dicio-Sân-Mărtin, Ida-mare, Vaidă-Cămăraș.

Mărți, 13 Iulie: Armeni, Cohalm, Gherla.

Mercuri, 14 Iulie: Alba-Iulia, Huedin, Praid.

Joi, 15 Iulie: Cămăraș (Pusza-Kamarás), Merghindeal.

Vineri, 16 Iulie: Buza, Sân-Paul, Olafaléul-mare (Szent-Egyházás-Ujfalu).

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe dinafară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess,
fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăcii-mare Nr. 8.

Un culegător-tipograf

cu purtare bună și bine instruat
în culegătoriu pentru accidente
și comprese, află imediat, sigura
și durabilă ocupație în atelierul

„Tipografiei“,
societate pe acțiuni în Sibiu.

Oferte sunt a se trimite la admi-
nistrația ziarului „Tribuna“.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Descrierea Ardealului.

Cine vrea să cunoască frumoasa țeară
a Ardealului, și cu deosebire Munții-Apuseni,
patria lui Horia și Iancu, să citească scrierile
lui Silvestru Moldovan anume:

Țeara-Noastră,

descrierea părților sudice ale Transilvaniei
și Valea-Murășului, apoi

Zarandul și Munții-Apuseni.

Cu 9 ilustrațiuni și o schiță.

Descrierile sunt făcute în fel de călă-
torie, cu datinele și porturile Românilor și cu
multe legende despre dealuri, cetăți, izvoare ș. a.
Fiecare carte costă 1 fl. (și 5 cr. porto),
în România 3 lei.

Toate zărele noastre au apreciat în cuvinte elo-
gioase aceste descrieri, unicele ce le avem despre Tran-
silvania în limba română:

„Liga română“, serie între altele:

„Până astăzi n'a existat în limba română o de-
scripție a acestor regiuni atât de interesante din mai
multe puncte de vedere. Dl Silvestru Moldovan a răs-
puns deci prin această publicație unei trebuințe ce
într'adevăr se simțea la noi. Sperăm, că publicul cetitor
va face acestei scrieri primirea amabilă pe care o merită“

Comande se pot face la

„Tipografia“,

societate pe acțiuni în Sibiu.

La librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni
în Sibiu se vând:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi

asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile

ce trebuiesc date copiilor bolnavi și sănătoși.

Prețul 1 fl. v. a.

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiești.

Testamentul meu și Conferențe publice.

Prețul 1 fl. 50 cr.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în
Sibiu, se află de vânzare următoarele:

Scrierile

mult regretatului poet-prosator

Traian Demetrescu.

„Intim“, poeme în prosă, nuvele, 1894 fl. — 50

„Sensitive“, poesii, 1894 . . . . . — 50

„Iubita“, nuvele, 1895 . . . . . 1.—

„Priveliște din viață“, (cu portretul

autorului), nuvele, 1896 . . . . . 1.25

„Aquarele“, poesii, ed. Șaraga, 1896 . . . . . — 50

La comande, care sunt de a se adresa
la „Tipografia“, societate pe acțiuni, Sibiu
(Nagy-Szeben) se se adaugă încă câte 5 cr.
porto de 1 volum.

Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

„Concordia“, societate comercială pe acții, Sibiu

pune în vânzare [81] 6-12

un vin excelent

garantat curat, cu prețul de 40 cr. litrul!!

Se potrivește admirabil cu ape minerale.

Cele mai excelente și recunoscute ca cele mai bune

Mașine de cosit

pentru iarbă, trifoiu și holde,

Tăvăluguri cilindrice și lucii, de otel,

Pluguri cu 1, 2, 3 ori cu 4 feruri,

Grape diagonale și pentru livezi și muschiu,

Mașine de sămănat „Agricola“.

Presă pentru ensilarea (indesarea) nutrețului verde
(patent Blunt).

Aparate-Dörr (patentate)

pentru poame și legume,

Teascuri pentru toate scopurile, cum și pentru

vin și poame,

Presă pentru tescuire de poame și struguri,

Mașine pentru rătzearea vițelor,

Stropitoare automate patent „Syphonia“

pentru plante și vite de viie

fabrichează și liferează în cele mai noue construcțiuni

Fabricile ces. și reg., singure priv. pentru mașine economice, turnătorie de fer și atelier de barosuri

PH. MAYEARTH & COMP.,

in Viena, II/1, Taborstrasse.

Fundată în 1872. Premiată cu peste 400 medallii de aur, argint și de bronz 750 lucrători.

Cataloge de deslușire și numeroase scrisori de recunoștință gratis. — Reprezentanți și mai departe vânzători sunt doriți.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu
se află de vânzare opul prelat și publicat de

„Asociațiunea transilvană pentru literatura ro-
mână și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanu.

Acest op, care se extinde pe 216 pagine, cu-
rinzând cele mai frumoase povești și la urmă
o fuzionare a provincialismelor, costă numai
50 cr. plus 10 cr. porto.

Doi mari Metropoliți ai Românilor

Andrei bar. de Șaguna

și

Alexandru Sterca Șuluțiu.

— Portrete frumoase. —

Lucrate la Viena, în fototipie, fiecare separat
pe hârtie fină de carton; sunt foarte potrivite
tablouri în casa fiecărui Român.

Prețul unui exemplar 25 cr.

Librăria „Tipografiei“
soc. pe acțiuni, Sibiu.

Legături de snopi, brevetate,

dovedite ca foarte excelente, din veritabilă cânepă de Bacica, product
al fabricii lui Mathias Bellán în Bács-Cséb, 1000 bucăți în
lungime de câte 150 cm. 7 fl. 80 cr. și 1000 bucăți în lungime de
câte 130 cm. 7 fl. 20 cr. loco gara din Sibiu, ori în pachete
postale spedate francate, 2 fl. 10 cr. per 200 bucăți de câte 150 cm.
lungime și 1 fl. 90 cr. aceleași în lungime de 130 cm., vinde unica
representanță pentru Sibiu

[82] 4-5

Direcțiunea districtuală

a Reuniunii agricole săsești în Sibiu.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.